

AKADÁLYMENTES TERMÉSZETI ÉLMÉNYEK NYUGAT-PANNÓNIAÁBAN

Jelen kiadvány az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Programban megvalósuló
ATHU003 számú PaNaNet+ projekt keretében, az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával készült.

Tartalomjegyzék

Köszöntő <i>SEKERES PÁL, NEMZETI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA</i>	1
Együtt a természetben <i>FÖRDERZENTRUM FÜR KÖRPERBEHINDERTE, ALTDORF – NÜRNBERG</i>	2
A természet gyógyító erő <i>FÖRDERZENTRUM FÜR KÖRPERBEHINDERTE, ALTDORF – NÜRNBERG</i>	4
Természeti élményt mindenkinek! <i>NEUSIEDLER SEE – SEEWINKEL NEMZETI PARK</i>	6
Természet korlátok nélkül <i>BALATONI INTEGRÁCIÓS ÉS FEJLESZTÉSI ÜGYNÖKSÉG</i>	8
TERMÉSZETesen ÉLTES <i>ÉLTES MÁTYÁS EGYMI, MOSONMAGYARÓVÁR</i>	10
Speciális kínálat a speciális igényekre <i>BALATON-FELVIDÉKI NEMZETI PARK</i>	12
„Feladatunk megőrizni a csodát!” <i>DOBORJÁNI FERENC EGYMI, SOPRON</i>	14
Mesés erdei utakon <i>TANULMÁNYI ERDŐGAZDASÁG ZRT.</i>	16
Zöld kihívások <i>SOPRONI KOZMUTZA FLÓRA EGYMI</i>	18
Akadálymentesség Ausztria natúrparkjaiban <i>OSZTRÁK NATÚRPARKOK SZÖVETSÉGE</i>	20
Fiatal, de tudatos! <i>ROSALIA-KOGELBERG NATÚRPARK</i>	21
Akadálymentes séta a lombkoronában <i>ÍROTKŐ-GESCHRIEBENSTEIN NATÚRPARK</i>	22
Speciális igényű kerékpáros élményszerzés <i>FERTŐ-HANSÁG NEMZETI PARK</i>	24
Akadálymentes természeti élmény <i>SZAKMAI TANULMÁNYUTAK</i>	25

A Förderzentrum für Körperbehinderte (Altdorf – Németország) diákjai Sarródon a Lászlómajorban

JOCHEN RIEHL

A fogyatékos emberek társadalmi integrációjáért dolgozó szakembereket örömmel köszöntöm a kiadvány olvasóit.

Az akadálymentes környezet kialakításának feltételeiről jogszabályok, rendeletek szólnak. Ez a joganyag önmagában csak egy leírt szöveg, melynek megfelelő megvalósítása hozza az igazi eredményt: az akadálymentes környezetet és annak hatásait, melyek közül a legfontosabb a társadalmi integráció. Több mint három évtizede rendelkeznek szabályok az épített környezetről, annak mindenki számára való hozzáférhetőségéről. Örömmel látom ennek a három évtizednek a társadalomra nyújtott hatásainak eredményeit, nem feledve, hogy sok még a teendő. Ez idő alatt számtalan ötletet és annak megvalósítását követhettem figyelemmel. Elmondhatom, saját tapasztalatból, hogy egy ilyen projekt legizgalmasabb része azonban mindig az, hogy az elkészült részleges vagy teljes akadálymentesítés hogyan lesz egy közösség életének szerves része.

Nagy öröm volt részt venni a PaNaNet program helyszín átadó ünnepségein, a kapcsolódó konferenciákon. A természetes környezet – amely jelen esetben a Nemzeti Parkok területét jelenti – akadálymentesítése szinte minden esetben egyedi megoldást igényel, ellentétben az épített környezet sok esetben sztenderdizált megoldásaival. Ez nagy kihívás mind a tervezőnek mind a kivitelezőnek is. A program keretében született megoldások a mozgásukban korlátozott embereknek és családtagjaiknak új dimenziót nyit a természeti értékek felfedezésére. A babakocsit toló anyuktól a mozgáskorlátozott embereken keresztül a rosszabbul mozgó idős emberekig lehetőséget biztosít, a mozgásában nem korlátozott embereknek kényelmes és biztonságos hozzáférést sikerült teremteni a természeti kincsek megismeréséhez. Külön örömmel, hogy a „semmit rólunk, nélkülünk” elv a program több szintjén is megvalósul azaz a fogyatékos emberek társadalmi szervezetei, a fogyatékos emberekkel foglalkozó intézmények és természetesen maguk az érintettek bevonásával zajlik a program megvalósítása. Ennek keretében a fogyatékos emberek szervezett csoportjai is tudják látogatni a helyszínt és jó hírért tudják vinni a csodálatos kárpát-medencei tájnak. Szeretném megköszönni a projekt kitalálóinak, támogatóinak és megvalósítóinak a PaNaNet programot végig kísérő munkájukat. A program keretében felújított, bővített és akadálymentesített helyszíneken dolgozó szakembereknek sok-sok elégedett és fogyatékos látogatót kívánok. Sorstársaimat pedig arra biztatom, hogy bátran fedezzék föl ezeket a természeti értékeket és leljék benne örömeiket.

Távcsöves megfigyelő állomás a Kápolnapusztai Bivalyrezervátumban (Balaton-felvidéki Nemzeti Park)

BÖDÖR BENCE, BFNPI

Szekeres Pál, a fogyatékos emberek társadalmi integrációjával kapcsolatos feladatok ellátásáért felelős miniszteri biztos Emberi Erőforrások Minisztériuma

Együtt a természetben Ha nyitottak vagyunk, gyöngyszemeket találunk...

Amikor csak tehetitek, menjetek ki együtt az erdőbe, mezőre, patakpartra! Tapasztaljátok meg milyen érzés, ha az arcotokat fújja a szél, ha nehéz arrébb vinni a fát, ha közösen sikerül megalkotni valamit. A fogyatékosággal élők esetében is csodákat tesz a természet – a tapasztalatcsere és a tanulás legjobb helyszíne.

SZABADON A TERMÉSZET „FOGSÁGÁBAN”

Az én történetem egy tanár története. Egy olyan tanáré, aki szintén volt gyerek. Nürnbergben, de leginkább az erdő aljnövényzetében tanultam meg járni, ahová gombászó édesapámat kísértem el rendszerint. Később, a barátaimmal a nyári szünetekben tartott közös kenutúrákon tanultunk meg vigyázni magunkra. Bár a természet „fogságában” voltunk, mégis mérhetetlenül szabadok. Az együtt megélt tapasztalataink révén közösségben tanultunk. Vajon megadható ez az élmény a fogyatékkal élő, sérült gyermekeknek, fiataloknak? A válaszom egyértelműen igen. Megjegyzem, nem léteznek „fogyatékosok” – avagy mindnyájan azok vagyunk. Fontos, hogy ne kezeljünk gyerekként minden fogyatékos!

KIHÍVÁSAINK ÉS A GYÖNGYSZEMEK

Ha fogyatékosággal élő embereket kalauzolsz a természetben fontos, hogy nyugodt maradj. Ismerd fel erősségeidet és támaszkodj rájuk! Ne legyenek túlzott elvárásaid, ugyanakkor egy percre se téveszd szem elől, hogy mennyi mindent tudsz adni számukra te magad – hozzáférést a természet egy szeletéhez. Ha már csak egyszerűen nyitottak vagyunk a tapasztalatszerzésre, akkor is gyöngyszemeket találunk – például lassulást és új csapatszellemet is.

MEGFELELŐ SZEMLÉLETMÓD ÉS HOZZÁÁLLÁS

Feladatunk, hogy mindenki számára biztosítsuk az élményeket – ehhez kell igazítani a tempót, a nyelvezetet is. A fogyatékoság típusától függetlenül az a kérdés, hogy milyen elvárásoknak kell megfelelni egy óra vagy akár egy nap alatt. Bármit választhatsz az alapszintű, fizikai-érzékszervi érzékelési formák és a kognitív-informatív tudásátadás közül, amit a helyszín kínál; az égi csillagmozgástól az ornitológiai madármegfigyelésig.

A vendégeid/diákjaid/tanítványaid elhagyják a komfortzónájukat, és belépnek egy

A „projektmegvalósítás” egy szép-, emberi pillanata: amikor a részvétel ennyire természetes

FÜZFA ZOLTÁN

„nyitott helyzetbe”, ismeretlen térbe, környezetbe, számukra idegen emberek közé. Többnyire nyitottan érkeznek, de mind nagyon különbözőek. Van, aki nagyon kíváncsi, éleslátó, aki mindent megkérdez, de az is előfordul, hogy teljesen tájékozatlanok. Van, aki rohangál, van, aki félénk, van, aki szünet nélkül beszél, van, aki stresszel a fénytől, a legyektől, a szélről, a zajoktól, a kutyádtól, a melegtől, a hidegtől. És van olyan is, aki hosszú idő után hagyta el nagyon kicsi, intim világát. Mindannyiuknak nagyon hasznos, ha ilyen nyitott helyzetekben találják meg önmagukat és találják meg az utat, mely segít a személyes fejlődésükben.

EGYÜTT A TANÖSVÉNYEN

A nürnbergi régióban különböző iskolákból érkező tanárok ültek össze, hogy közös órákat tervezzenek. A dolgok mégis akkor indultak be igazán, amikor az erdészek is csatlakoztak, és azt mondták: „Szükségünk van rátok egy természeti élmény

tanösvényhez a közeli erdőben.” Igen, az lett belőle, hogy a gyerekek is segítettek építeni: ásni és lapátolni az erdő közepén. Egy mezítlábos ösvényt alakítottak ki különböző fajokból, botokkal és puszta kézzel kiásott gyökerekkel, mozgatható homokkupacokkal, gyűjthető tobozokkal, levélkupacban játszó gyerekekkel, és örökös mozgásban és találkozásban. Nem egyesekkel (fogyatékkal élőkkel), nem másokkal (nem fogyatékkal élőkkel), hanem közösen a természetben.

Nemcsak egy tanösvényről volt szó, hanem az élményről: egy értelmes és közös munka felnőttek kíséretében. Ők készítik elő az alkatot, biztosítják az anyagot, az eszközöket és a tervet – segítenek és megmutatják, hogy hol a dolgok helye: az uzsonnával és kabátokkal teli háztársakoké, vagy a wc, merre van a találkozó, hol lesz az építkezés helyszíne, és honnan indul a felfedező túra. A **gyerekeknek** (mindegy, hogy fürgék, vagy lassúak) pedig mesélnék a férgéről,

Birgit gazdasszony fűszernövény kertje októberben még buja zölden pompázott

FÜZFA ZOLTÁN

lárvákról, bogarakról, el tudják oszlatni a kígyók és pókok iránt érzett félelmet, és orvosolni tudják az esetleges problémákat: szúnyog- és kullancscsípés, átázott ruha vagy cipő, vagy éppen egy vérhólyag. A gyerekek mindig is így találkoztak a természettel, egymással és önmagukkal. Példamutatással, egymás utánzásával és közös cselekvéssel: ősidők óta így zajlik a tanulás, ahol a **tartalmas, tevékeny** élet a nagyoktól a kicsikig a készségek és a tudás átadásával öröklődik tovább.

AZ ALAPVETŐ SZABÁLYOK

Előtte: Mondd el nekik, hogy hogyan készüljenek, és mit kell magukkal hozniuk, mielőtt útra kelnének! Segíts nekik elkerülni a felesleges kellemetlenségeket, esetleg fájdalmat is (van, akinek nem feltétlenül egyértelmű, hogy gondoskodnia kell pl. a lábkörmeinek a megfelelő állapotáról).

Gondoskodj róla, hogy valaki rögzítse a fontos pillanatokot, hogy megőrizzék a közös élményeket, és felhasználhasd őket például a szakmai beszámolókhhoz. Mindenki mást mentesíteni kell ez alól a feladat alól!

Különleges igények, helyzetek: Kérdezd meg, hogy NEKED mit kell tenned, és mondd el nekik, hogy NEKIK hogyan kell felkészülniük a speciális igényeikre és helyzetekre (például gyógyszereikhez kell hűtőtáska?), vészhelyzetekre (például epileptikus roham veszélye, elsősegély táska, fontos telefonszámok begyűjtése a biztonság kedvéért), a közlekedésre (rövidebb vagy hosszabb távolságok, szállítási segítség, lovaskocsira fel tudnak szállni?), a számukra szükséges pihenőkre, vagy éppen az ivóvízhez való hozzáférés hiányára.

Érkezéskor: Biztosíts egyértelmű tájékozódást – álljanak mindannyian egy körbe az üdvözléshez és bemutatkozáshoz, mutasd meg nekik a helyet, ahova letehetik kabátjukat és táskájukat, és mutasd meg az utat a tiszta és akadálymentes mosdókhoz.

Akadálymentesség: A természet nem kerekesszékek közlekedők számára készült, így a kreativitásukat és a csapatszellemüket sokszor kihívás elé állítja. Mindig legyen kéznél egy heveder, hogy szükség esetén együtt segíthessenek a társukon.

Fűszernövények feldolgozása magyar gyógy- és ököpedagógusokkal

FÜZFA ZOLTÁN

Elsődleges a biztonság!

Egy mindenkiért, mindenki egyéért: **együtt erősek vagyunk!**

Tiszteld a természetet! Mi csak vendégek vagyunk mások élőhelyén.

„Gazdálkodjokosan”: Előrelátóan tervezd, a kevesebb néha több.

Ez a szemlélet nem a tanterv teljesítéséről szól.

Számíts a gyorsan változó szükségletekre és körülményekre, meglepetésekre, feltörő érzelmekre, váratlan konfliktusokra és a nem működő ütemtervre is!

Heterogén csapat esetén **kínálj lassú és gyors pillanatokot** egyaránt.

Amikor az emberek érzik, hogy feszegetik és néha még meg is haladják vélt/korábbi határaikat, akkor tudatosítsd velük, hogy ez mennyire különleges volt, és hogy véssek jól az emlékezetükbe az élményt.

Végezetül senkit ne hagyjunk otthon, ez az élmény mindenkinek jót fog tenni! Az összetartozás érzése biztosítja az akadályok leküzdhetőségét. Az idős tapasztalatait teret adnak a fiatalok élményszerzésének. A saját tapasztalásuk általi tanulás a legjobb út azok számára is, akik például nem tudnak olvasni. A természet vadása és emberi sokszínűségünk erre hívogat. Amikor csak tehetitek, menjetek ki együtt, és vigyázzatok egymásra!

Jochen Riehl, gyógypedagógus
Förderzentrum für Körperbehinderte,
Altdorf – Nürnberg

A természet gyógyító erő – „... mert nem lehet megőrizni azt, amit nem szeretünk”

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy elmesélhetem Önöknek a történetemet. Remélem, hogy beszámolóim elolvasása után azok is nyitottabban állnak a fogyatékkal élőkhez, akik eddig féltek, vagy alkalmatlannak tartották magukat akadálymentes természeti élményprogramokat szervezni.

AZ ELSŐ TALÁLKOZÁS

2014-ben találkoztam először Fersch Attilával, a Fertő-Hanság Nemzeti Park igazgató-helyettesével Neuburg an der Donau-ban. Természetvédelmi szakértők egy egész napot töltöttek együtt diákjaimmal egy terepi program keretében. A fiataloknak nagyon eltérő fogyatékoságaik voltak, de hozzászórtak, hogy a nehézségeikkel idegen helyeken és emberek között, valamint terepen is megbirkóznak. És persze megtanultak kiállni magukért.

Korábban hószakértőkkel töltöttünk el egy hetet, akik meg akarták tapasztalni, hogyan is lehet természetpedagógusként fogyatékkal élő gyerekekkel és fiatalokkal közösen dolgozni. Igen, TERMÉSZETESEN úgy, hogy mindenki, hangsúlyozom, MIN-DENKI részt tudjon venni benne. A természet ugyanis nemcsak érdekes és tanulságos, hanem emellett gyógyít, megőrzi az egészséget és átmozgat.

Fersch Attila a DANUBEParks – Step 2.0 keretében szervezett tanulmányút egyik résztvevője volt. Nagyon lelkesítették a látottak, ezért már akkor bejelentette, hogy elhoz hozzám egy busznyi környezetvédelmi és nevelési szakértőt az osztrák-magyar határtérségből.

MERT NEM LEHET SZERETNI, AZT, AMIT NEM ISMERÜNK...

Nyugat-Pannóniáról korábban csak annyit tudtam, hogy Németországhoz hasonlóan 1989-ig itt is végighaladt az Európát át-szelő vasfüggöny. Most már azt is tudom, hogy itt is élnek bölcs és nagyszívú emberek, akik elszántak és teli vannak tervekkel, bátrak és elkötelezettek a határtérség „zöld sávjának”, a biológiai sokféleségnek a megőrzése és alakítása mellett. Itt is vannak sokan, akik azt gondolják, hogy fontos feladat a gyerekek és fiatalok környezeti nevelése. Lényeges a sokszínűség közvetítése, a megismerés. Mert nem lehet szeretni azt, amit nem ismerünk, és nem lehet megőrizni azt, amit nem szeretünk. És senkit sem szabad kizárni ebből az élményből!

EGY HAJÓBAN EVEZÜNK

Attila ígéretét betartva 2017 őszén egy autóbuzsnyi szakértővel érkezett Németországba, hogy három napon át bevezessem őket Nürnberg térségében az akadálymentes természeti élményszerzés gyakorlatába. Mindannyian képzett és tapasztalt szakértők voltak, gyógypedagógiai iskolákból (EGYMI), natúr- és nemzeti parkokból, múzeumokból, egyesületektől és civil természetpedagógiai szervezetektől.

Osztrák és magyar vendégeim betekintést nyerhettek egy bajorországi gyógypedagógiai iskolába. Bevezettem őket az „akadálymentes” projekt munka világába, miként készítünk hullott almából almalevet „(alma erőlét”), amit értékesítve összegyűjtjük a pénzt a nyári kirándulásainkra. Az iskolától már együtt utaztak diákjaim a csoporttal a Rothsee-nél található madárvédelmi állomáshoz. Ezt a bemutatóhelyet úgy alakították ki, hogy fogyatékkal élő gyerekek is minden állomást és eszközt használhatnak. A közös sárkányhajózás és közös almaszedés mind azt a célt szolgálták, hogy érezzék a vendégeink, hogyan lehet a gyerekeket bevonni, egyszerűen és közösen megtapasztalni és tanulni. A fogyatékosok soha nem kerültek előtérbe, inkább csak a háttérben izlelték a friss tapasztalatokat a szakértők.

Pihenő egy kavicspadon a Duna partján a Weltenburgi áttörésnél

FÜZFA ZOLTÁN

KÖZÖS MUNKA A MALOMNÁL

A második közös napunk is a bevonásról szólt, egy igazán aktív, munkás napot töltöttünk el együtt a 'Harnbacher Mühle' malomban, ahol a Mühlenkraft Egyesület olyan helyet alakított ki, ahol a természet közepén bármilyen fogyatékosággal élő embert szívesen látnak. Mozgalmas program várt minket: sziklamászás, evezés a Pegnitz-en, a csoport ebédjének elkészítése a természetből származó alapanyagokból, denevérdobozok leszedése és javítása. A nap során végig figyeltük, hogyan vesznek részt a diákjaim a munkában, hogyan kerülnek tudat alatt kapcsolatba a természettel. Csodálatos volt látni, hogyan kérték a vendégek segítségét – a közös munka során végig érzékeléskapcsolatban maradtak a csodálatos tudáscsere zajlott.

VÍZITÚRA A FELSZÁLLÓ KÖDBEN

A harmadik napon felfújható csónakokkal túrára indultunk (ezúttal a fiatalok nélkül) a Duna Jura-áttörésén. A vízitúrázók a Kelheim melletti Weltenburg-szorosban megcsodálták a természet szépségeit, élvezték a vizet, a sziklák és az ősz hangulatát. Nem csoda, hogy itt, a Bencés kolostorban található a térség legrégebbi sörfőzdéje, amelyben a nap zárásaként a tanulmányútas csoport értékelte és zárta a németországi programját.

A PaNaNet+ projekt vendégségben a Mühlenkraft-nál

FÜZFA ZOLTÁN

ISMÉT EGYÜTT...DE MÁR NYUGAT-PANNÓNIABAN

A képzés második részére meghívást kaptam az osztrák-magyar PaNaNet program-térségbe. Felcserélődtek a szerepek, én lettem a vendég a diákjaimmal, valamint a szociális munka és gyógypedagógia szakos hallgatókkal. Bécsből Pozsonyig át a Duna mentén a magyar határig kerékpározva érkezünk. Megnéztük a Fertő-Hanság Nemzeti Park akadálymentesített látogatóközpontját Lászlómajorban. Itt a nemzeti park gyerekek számára élmény-játék központot alakított ki, megismerhettük a határ mindkét oldalának állatvilágát, az egykori vasfüggöny területét. Jártunk a Pisztráng Kör Egyesület dunaszigeti ökoparkjában, ahol az ártéri erdőben evezünk, és speciális mozgássérült kerékpárokon bringáztunk, miközben a képzésben résztvevő magyar szakértői csapat árgus szemekkel figyelte

a diákok minden mozdulatát, reakcióját, viselkedését. Esténként aztán értékeltünk, kit mi érintett meg? A mosonmagyaróvári Éltes Mátyás EGYMI diákjaival együtt kipróbálhattuk a szappan- és gyertyakészítést, majd visszatérve a Fertő-tátra fél napot a Sarródi Tájházaiban töltöttünk. Ezt a helyi önkéntesek töltötték meg élellemmel és kalanddal, a soproni Kozmutza és Doborjáni EGYMI-k fiataljaival együtt próbáltuk ki vendéglátóink természetismereti programjait.

VIGYÁZUNK AZ ÉRTÉKES ÖRÖKSÉGRE

2018 őszén visszatérve Magyarországra az Írott Kö Geschriebenstein Natúrparkban folytatódott a PaNaNet képzési program. A munkánk eredményének híre elért más határon átnyúló projekteket is, így meghívtak a VELOREGIO projekt kerékpáros

túravezető képzésére is, valamint az Éltes Mátyás EGYMI-vel közösen szerveztünk programokat magyar és német diákoknak egy Erasmus projekt keretében.

A projekt résztvevői által megfogalmazott tanulságok: „Ezek voltak életem legjobb napjai.” És „Már nem félek attól, hogy fogyatékos gyerekekkel kell dolgoznom.” Ezek Európa tartós békeidejének gyümölcsei, hogy nyíltan kicserélhetjük tapasztalatunkat, hogy megőrizzük a természeti kincseket, és hogy azokat minden ember számára hozzáférhetővé tegyük. A természet gyógyító, különösen azok számára, akik érzékszerveikkel be is fogadják. Talán ezek az emberek is gyógyírrá válnak az Egyetlen Föld számára, amelyet csak kölcsönvettünk „azoktól, akik utánunk jönnek” (André Heller). Nyilvánvalóan sok jó ember van itt Nyugat-Pannóniában, akik vigyáznak erre az értékes örökségre, s szívesen bemutatják azt a fogyatékkal élők számára is.

Jochen Riehl, gyógypedagógus,
Förderzentrum für Körperbehinderte,
Aitdorf – Nürnberg

europa@muehlenkraft.de
joachim.riehl@posteo.de

Diákjaink az „Almaerő” projekt keretében gyümölcslevet préselnek belőle

FÜZFA ZOLTÁN

Természeti élményt mindenkinek! A védett területek és az akadálymentesség jól megférnek egymás mellett

Tartósan védeni az értékes élőhelyeket, közben pedig mindenkinek lehetővé tenni azok megismerését. Ez volt a cél 150 éve, az első nemzeti park, a Yellowstone megalapításakor és ez ma is. De hogy hogyan? Ennek is utána jártunk a PaNaNet+ Interreg projekt keretében.

A HELYSZÍNHEZ IGAZÍTVA

1872 óta számtalan stratégiát dolgoztak ki a nagy kiterjedésű védett területek kezelésére a szakemberek. Sok ezek közül a különböző látogatói csoportok igényeire és elvárásaira összpontosított. A helyzetet nehezítette, hogy a nemzeti és natúrparok gyakorlatilag a Föld minden szegletében megtalálhatók, és bolygónk minden elképzelhető ökoszisztémáját védik. Éppen ezért az IUCN kritériumai alapján különböző kategóriákba sorolták őket, és mindenkinek a saját területspecifikus előírásainak kell megfelelni.

HATÁRTALAN ÉRTÉKEK

A PaNaNet+ Interreg projekt keretében a nyugat-pannoniai nemzeti és natúrparok – a Fertő–Hanság Nemzeti Park vezetésével – a természethez való akadálymentes hozzáférés témakörével foglalkoztak. Az egyedülálló, határokon átnyúló projekt célja, hogy a régióban élő emberek és az ide érkező látogatók megismerjék a közös természeti örökségüket. Az itt megcélzott „mindenki számára elérhető természeti élmény” magában foglalja mind a látogatói csoportok számára optimalizált infrastruktúrát (hardware), mind a megfelelő tájékoztatást és a kifinomult látogatói programokat (softver).

AKADÁLYMENTESÍTÉS FELSŐFOKON

Az akadálymentesítés ebben a kontextusban nemcsak azt jelenti, hogy segítséget nyújtunk a fogyatékkal élők számára a természet megtapasztalásához, hanem mindenekelőtt azt, hogy könnyű és látványos hozzáférést biztosítunk az értékekhez. Kisgyermekes családoknak, babakocsis szülőknek vagy nagyszülőknek, járókerekű idősöknek, kerekesszékeseknek, hallókészüléket használóknak, vakoknak, profi felszereléssel érkező természetfotósoknak, hosszútávú túrázóknak, madarászoknak, iskolai osztályoknak, nyugdíjas kiránduló-csoportoknak, mozgás- és/vagy kognitív zavarokkal küzdőknek, túlsúlyosoknak vagy rossz fizikai állapotban lévőknek – egyszóval mindenkinek!

MINDENKINEK JÁRTHATÓ UTAKON

Az akadálymentesítés a megközelíthetőséggel kezdődik. Az utaknak legalább 1,20 méter szélesnek, burkoltnak és könnyen járhatóknak kell lenniük. A laza kavics például leküzdhetetlen akadály a babakocsival, rollátorral vagy kerekesszéssel közlekedőknek. A lejtők meredeksége legfeljebb 6 százalék lehet, a kerekesszéssel közlekedők pedig maximum 10%-os meredekséget tudnak leküzdni. A fából készült gyaloghidak segíthetnek az átkelésben az egyenetlen, lejtős vagy nedves szakaszokon. A hézagok maximális szélessége a pályán keresztben 3 centiméter, a pályával párhuzamosan csak 0,5 centiméter (például rácsok) lehet. Az ösvényeknek lehetőség szerint kűszöbök és lépcsők nélkülinek kell lenniük, és az ösvényt oldalról mindig egyértelműen el kell határolni (például fadesszakkal, kőszegélyekkel). A látássérültek különösen nagyra értékelik az emelt köveket vagy oldalsó kötélezeteket. A pihenőhelyeknek legalább 2 X 2 méteres alapterületet kell biztosítani, a hosszabb lejtős utakon pihenőhelyként sík köztés szakaszokra van szükség. A védett területek vagy látogatóközpontok bejáratánál néhány akadálymentes parkolóhelyet is ki kell alakítani – egy mozgás-sérült parkolóhely 3,5 méter széles, szilárd talajon sík felületű.

Fontos a pihenőhelyek könnyű és akadálymentes megközelítése

ARCHIV NP NEUSIEDLER SEE

AZ ÉLMÉNY ÉS A VÉDELEM ÖSSZHANGJA

Mindezen intézkedéseket és beruházásokat a látogató irányítás céljainak szem előtt tartásával kell végrehajtani. Ezt a Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) természetvédelmi kritériumai határozzák meg. Kétségtelenül a legfontosabb az egyes infrastrukturális elemek helyének körültekintő megválasztása. Egy érzékeny élőhelyen (vagy annak közvetlen közelében) például csak egy megfigyelőhely átgondolt elhelyezésével lehet elkerülni az állat- és növényvilág zavarását és károsítását. Elmondható, hogy minél könnyebben elérhető egy vonzó terület – akár autóval vagy kerékpárral – annál nagyobb az élőhely elvesztésének kockázata. A gondosan kiválasztott, a forgalmas fűtaktól kellő távolságban lévő helyszínnel és a környező területek felügyeletével az akadálymentes természetélmény az aktív természetvédelemmel jól kombinálható.

GONDOLJUNK A FOTÓSOKRA IS!

Természetesen egy natúr- vagy nemzeti park infrastruktúrájának minősége javítható további célcsoport-specifikus kívánások figyelembevételével, amennyiben azt a helyi adottságok és a pénzügyi források lehetővé teszik. Hogy mire gondolunk?

Például a megfigyelőhely ideális napfényhez igazítása, tájolása segíthet a természetfotósoknak. A szezonális jelenségeket (úgy mint a növényzet, madárvonulás) figyelembe vevő helyszínválasztás változatos látogatóknak.

MIT JELENT AZ AKADÁLYMENTESSÉG A NYUGAT-PANNON RÉGIÓ TERMÉSZETI ÉLMÉNYE SZEMPONTJÁBÓL?

A lenyűgöző, fajokban gazdag védett területek megismerésének általános feltételei egyértelműen kedvezőek a PaNaNet régióban, például a magashegységekhez képest:

- Gyakorlatilag minden natúr- és nemzeti park jól kiépített úthálózattal rendelkezik, a terület számos része autóval vagy legalábbis kerékpárral megközelíthető.
- A többnyire sík táj szó szerint befogadja a gyalogos fogyatékkal élő látogatókat; az emelkedők alacsonyak és segédeszközök nélkül is leküzdhetők.
- Nyugat-Pannónia éghajlata magas átlaghőmérsékletével és alacsony számú csapadékos napjaival sokkal hosszabb vegetációs időszakot eredményez, mint Nyugat-Európa. A természeti élmény, például a madármegfigyelés vagy a természetfotózás itt egész évben más-más arcát mutatja.
- Különösen a Mura és a Duna közötti vizes területeken találunk olyan, nyitott élőhelyeket, amelyek akár az ösvényekről is beláthatóak. Ezekon könnyebb megfigyelni a vadon élő állatokat eredeti élőhelyükön, mint az erdőkben vagy a hegyekben.
- Nyugat-Pannóniában a természet iránt érdeklődőknek nem kell csupán néhány (kirakat)fajra vagy látványos táji jellegzetességre összpontosítaniuk – a régió

Akadálymentes természetmegfigyelő magasztat a B10-es Fertő tó kerékpárútnál

ARCHIV NP NEUSIEDLER SEE

páratlan biológiai sokfélesége a laikusok számára is érzékelhető.

- Nyugat-Pannónia nemzeti és natúrparcjainak látogatóközpontjai könnyű hozzáférést biztosítanak a látogatóknak az individuális természeti élményhez. Közben igényes látogatói programokat is szerveznek, amelyeket magasan képzett szakvezetőkkel valósítanak meg.
- A régióban a szálláshelyek (amelyek közül nagy számban vannak akadálymentesek) és vendéglátóhelyek széles választéka található. A turisztikai szervezetekkel együttműködve könnyen összeállítható az Ön igényeinek megfelelő csomag vagy program.

Az akadálymentes természeti élmény optimalizálásakor felmerülő kihívások közé tartozik, hogy a sík tájban magasan fekvő kilátópontokra van szükség. Sok toronyba viszont nem tudnak feljutni a kerekesszékesek. Másrészt viszont nagyszerű pozitív példák is találhatóak itt, mint például a Geschriebensteim – Írottkö Natúrparkban vagy a Neusiedler See – Seewinkel Nemzeti Parkban.

Mindenesetre ez a PaNaNet+ projektmodul kitűnően megmutatta, hogy a konstruktív együttműködés és a gyakori tapasztalatcsere a lehető legrövidebb időn belül minőségi fejlődéshez vezet a védett területek kezelésében – mind a természet megtapasztalás, mind pedig az egyéni természetélmény tekintetében

A PaNaNet látogatói infrastruktúra működési és kivitelezési útmutatója

www.nationalparkneusiedlersee.at

Illmitzen a Zicklake mellett áll a nemzeti park legnagyobb akadálymentes magaslese

ARCHIV NP NEUSIEDLER SEE

Alois Lang
Neusiedler See – Seewinkel Nemzeti Park,
Közösségszolgálat és Ökoturisztika

Természet korlátok nélkül

Európában közel 80 millió ember él úgy, hogy nem tudja zavartalanul élvezni a természetet. Nem tud például eljutni a látogatóközpontokba, ott nem talál akadálymentes mosdókat, a tanösvények pedig járhatatlanok számára. A Természet korlátok nélkül elnevezésű projekt célja, hogy ez megváltozzon.

AKADÁLYOK TENGERE?

A fogyatékossgal élők számos nehézséggel szembesülnek, amikor kirándulni mennek a természetbe. Gyakran előfordul, hogy túl keskenyek az útvonalak, sárosak, vagy meredek az ösvények. Az is problémát okoz, ha nem találnak megfelelő pihenőhelyeket, vagy akadálymentes mosdókat. Megeshet továbbá, hogy nincs elégséges tájékoztatás a helyszínről és az elérhető szolgáltatásokról sem az interneten, sem a helyszínen.

A természet megismerése, a hozzáférhető természeti élmények biztosítása a fogyatékossgal élők számára fontos célkitűzés az Európai Unióban. A nemzeti parkok, természetvédelmi területek és a természeti élményt nyújtó látogatóhelyek egyre több akadálymentes szolgáltatást nyújtanak, ugyanakkor nem áll rendelkezésükre megfelelő iránymutatás az adott helyszín állapotának felmérésére. „A környezeti neveléshez és természeti élményekhez való hozzáférés biztosítása a fogyatékossgal élő emberek számára” (Természet korlátok nélkül) elnevezésű projekt nekik nyújt segítséget. Megvalósításában a Balatoni

Integrációs és Fejlesztési Ügynökség, mint hazai projektpartner vesz részt.

ÉLMÉNYT MINDENKINEKI

A projekt célja elősegíteni, hogy a természet mindenki számára élményt adjon. Éppen ezért ajánlásokat fogalmaz meg a tanösvények, túraútvonalak és látogatóközpontok akadálymentesítéséről. Jó példákat is bemutat, nemcsak hazánk, hanem Németország, Ausztria, és Lengyelország területéről. A projekt két fontos kérdésre keresi a választ: hogyan lehet a szervezett túrákat javítani, hogy azokon a fogyatékossgal élő emberek is részt vehessenek? Illetve az egyéni kirándulásokon hogyan lehet a tanösvényeket, túraútvonalakat átalakítani a fogyatékossgal élők hozzáférhetőségének biztosítása érdekében?

Az első kérdésre a „Természeti élmények és környezeti nevelés a fogyatékossgal élő emberek számára” elnevezésű útmutató ad választ. Ajánlásokat fogalmaz meg a vezetett túrák szervezéséhez és az oktatási programok kialakításához, figyelembe véve a különböző fogyatékossgal élők igényeit.

A második kérdéssel az egyéni természeti élmények akadálymentesítését segítő útmutató foglalkozik. Ez egyrészt betekintést nyújt, hogy a túraútvonalak, bemutatóhelyek esetében milyen akadálymentes szolgáltatásokra van igény, másrészt röviden ismerteti az elméleti alapelveket és gyakorlati ajánlásokat ad ezek akadálymentes átalakításához. Az útmutató részét képezi egy önellenőrző eszköz (döntési mátrix), amely segít feltérképezni, hogy az adott túraútvonalon milyen akadálymentesítési intézkedések megvalósítására lenne szükség. A felmerült fizikai és kommunikációs akadályok megszüntetéséhez konkrét intézkedések és javaslatok találhatóak a projekt honlapján lévő útmutatókban.

VEZETETT TÚRÁK

Amikor fogyatékossgal élőknek szervezünk programot különösen fontos, hogy más nézőpontból induljunk ki. Előzetesen tájékozódjunk a fogyatékos résztvevők képességeiről, igényeiről, lehetőségeiről. A program szervezése során ellenőrizzük az útvonal hozzáférhetőségét, a terepviszonyokat, a szolgáltatásokat. Az akadályokat

szüntessük meg, amennyire csak lehet. Fontos, hogy előzetesen tájékoztatást adjunk az érdeklődő látogatóknak, mindenki számára hozzáférhető formában. Amennyiben a fogyatékossgal élők kellő információval rendelkeznek a helyszínen található akadályokról, a program során esetlegesen felmerülő nehézségekről, saját képességeik és igényeik alapján el tudják majd dönteni, hogy az adott programkínálat számukra megfelelő-e. A túrák során figyeljünk arra, hogy a túravezető kellő ismeretekkel rendelkezzen a fogyatékossgal élők igényeiről és a programot a résztvevők képességeinek megfelelően alakítsa ki. A program összeállítása során törekedjünk arra, hogy interaktív szórakozást és több érzékszervet érintő élményt (látás, tapintás, hallás, szaglás, ízlelés) nyújtsunk a résztvevőknek.

EGYÉNI KIRÁNDULÁSOK

Bár a fogyatékossgal élők szeretnek csoportos programokon részt venni, nem feledkezhetünk meg az egyéni kirándulókról sem. Ha akadálymentes természeti élményeket szeretnénk nyújtani számukra, érdemes a szolgáltatási lánc logikáját követve áttekinteni a helyszín adottságait és a rendelkezésre álló szolgáltatásokat. Ha minden információ és szolgáltatás akadálymentes, akkor teljes a szolgáltatási lánc. Ha valamelyik elem hiányzik (például nem áll rendelkezésre megfelelő tájékoztatás az akadálymentes mosdókról, vagy a helyszínen nem megközelíthető akadálymentes tömegközlekedési eszközzel), a szolgáltatási

lánc megszakad, és az érintettek az ajánlatot nem, vagy legfeljebb csak korlátozott módon tudják igénybe venni. Mielőtt meghirdetnénk egy akadálymentes természeti élményt nyújtó programot, mindenképpen ellenőrizzük, hogy a szolgáltatási lánc fő elemei rendelkezésre állnak-e. Ha a szolgáltatási láncnak akár csak egyetlen egy eleme is hiányzik, vagy nem megfelelő, az érdeklődők más ajánlatot választhatnak. Ennek feltérképezéséhez nyújt segítséget az önellenőrző eszköz (döntési mátrix).

TALÁLJUK MEG A MEGFELELŐ PROGRAMOKAT!

Bár léteznek nemzetközi akadálymentesítési szabványok, ezek többségében csak ajánlások, nem kötelező erejűek. Az országok általában saját nemzeti előírásokkal rendelkeznek, melyek egymástól eltérőek lehetnek. Így a projekt keretében a technikai paraméterek bemutatása helyett a funkcionális követelményeket tekintettük át. Ha beruházásban vagy átalakításban gondolkodunk, mindenképpen tájékozódjunk előzetesen a vonatkozó hazai akadálymentesítési előírásokról.

A túraútvonalak és bemutatóhelyek akadálymentesítésére nem lehet általános, mindenki számára megfelelő megoldásokat ajánlani. A fogyatékossgal élőknek speciális igényei és szükségletei vannak. Minden egyes fogyatékossgal nagyon sokféle és nagyon egyéni. Ráadásul, ha valaki két vagy több fogyatékossgal él (például siketvakok), akkor még nehezebb számára

Letapogatható állatmodellek a szabadtéren is elhelyezhetők

EWALD ALMER

a környezet megismerése, megtapasztalása. S bár a természetet nem lehet mindenki számára hozzáférhetővé tenni, de minden fogyatékossgal élő számára lehet akadálymentes ajánlatokat biztosítani. A cél az, hogy mindenki megtalálja a számára megfelelő természeti programokat.

A „Természet korlátok nélkül” projekt 2018. októbertől 2021. augusztusig az Európai Unió Erasmus+ programjának társfinanszírozásával valósult meg.

www.nature-without-barriers.eu

nature
without
barriers

Geletáné Varga Éva, projektmenedzser
Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség

Kerekesszékekkel közlekedő emberek is túrázhatnak a szabadban, ha az útvonal kialakítása megfelelő számukra

HANS-PETER MATT

Az akadálymentes tájékoztatás elengedhetetlen a túraútvonalak mentén

GLOBAL NATURE FUND

TERMÉSZETesen ÉLTES

A természetben töltött idő komplex személyiségformáló hatással bír

A PaNaNet projekt szélesre tárta a világot a mosonmagyóvári diákok számára – az Éltes Mátyás EGYMI 2009 óta együttműködik a dunaszigeti Ökoparkkal, 2017-től az osztrák – magyar határtérség védett területeinek, natúr és nemzeti parkjainak együttműködő partnere. A közös munkáról, valamint az elmúlt évek eredményeiről is beszámolunk.

A Tündérsziget Ökopark fűszer és gyümölcskertjében

ÉLTES ARCHÍV

A LEGKISEBBEKTŐL A FIATAL FELNŐTTEKIG

A Mosonmagyóvári Éltes Mátyás Általános Iskola, Óvoda, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (EGYMI) Mosonmagyóvár és a járás gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézménye. Jogelődjét 1948-ban alapították, jelenlegi fenntartónk a Győri Tankerületi Központ.

Ellátjuk a mosonmagyóvári járás településeiben élő sajátos nevelési igényű gyermekeket. Gyógypedagógiai óvodai csoportokat, általános iskolai és készségfejlesztő iskolai évfolyamokat működtetünk, így óvodás kortól fiatal felnőtt korukig nevelkednek nálunk a gyerekek. Utazó gyógypedagógusi szolgálat segíti az integrált tanulókat, illetve nevelőiket, szülőiket.

Pedagógiai programunkat, helyi tantervünket meghatározza az a tény, hogy értelmi fogyatékos, autista, súlyosan halmozottan fogyatékos gyermekeket, tanulókat nevelünk, akik között több kerekesszékes, látássérült, beszéd-fogyatékos is van.

CÉLUNK A BEILLESZKEDÉS SEGÍTÉSE

Tanítjuk őket a lehető legönállóbb életvezetésre, praktikus ismeretek elsajátítására, a segítő technikák elfogadására. Kiemelt

célunk a munkára nevelés – a legkisebb korosztálytól kezdve – a felnőtt társadalomba való legoptimálisabb beilleszkedés érdekében. Nevelőtevéletünkre elhivatottság és innovatív szemlélet jellemző. Egy lelkes kollégánk, Ispánki Csaba gyógypedagógus révén jó kapcsolatot alakítottunk ki a Pisztrángkör Egyesület vezetőjével, Fűzfa Zoltánnal, aki egyben a dunaszigeti Ökopark vezetője. Az eseti együttműködésről továbblépve a két szervezet 2009 őszén írt alá együttműködési megállapodást.

KAPCSOLATBA KERÜLTÜNK A TERMÉSZETTEL

Együttműködési programunk keretében a tanulók gyakorlati munkaórákat töltenek az Ökoparkban. Megismerkedhetnek a földműveléssel, növénytermesztéssel, ál-

lattartással, erdőgazdálkodással, facsemeték szakszerű ültetésével és haltelepítéssel. Az Ökopark gyógynövény termesztési projektjében is aktív szerepet vállaltunk. A diákok munkájának kézzel fogható eredménye van, hiszen valódi kézműves termékek készültek a közreműködésünkkel: gyógynövény teakeverékek, amelyek kereskedelmi forgalomba is kerültek. Ez a hely gazdag tárházát adta a környezeti nevelésnek, a természetvédelem aktív megtapasztalásának, ahol megismerték a diákok a Szigetköz, a Duna növény- és állatvilágát, valamint kultúráját, hagyományait. A gyönyörű környezet egyúttal természetjárásra, kirándulásra, vízi túrázásra is csábított bennünket, s az évek során osztálykirándulások, erdei iskolai napok állandó helyszínévé vált. Az iskola nevelői figyelnek arra, hogy

A kézzelfogható munka, erőfeszítés és annak eredménye fontos a gyerekek önértékelése szempontjából

ÉLTES ARCHÍV

akár értelmi fogyatékos, vagy autista, akár kerekesszékes, akár vak tanulóról legyen szó, részt tudjon venni a munkában és a szabadidős programokon. Ehhez nagyban hozzájárultak a park munkatársai, akikkel az évek során komoly szakmai együttműködés alakult ki.

SZEMÉLYISÉGFORMÁLÓ IDŐ

A kívülállóknak talán különös, hogy számunkra miért bír ez a helyszín akkora értékkel, és miért fordítunk annyi energiát és figyelmet arra, hogy tanítványainkat megismertessük természeti környezetünkkel, s ott akár munka, akár szabadidős tevékenységek során élményhez és ismeretekhez juttassuk őket. Ennek oka egyrészt az, hogy diákjainknak ugyanolyan igénye van a természet átélésére, mint minden más gyermeknek, másrészt a lehetőségeik sokkal korlátozottabbak fogyatékoságuk, vagy szociálisan hátrányos helyzetük miatt. Az ott töltött idő - teljen az munkával, sporttal, kirándulással, természetjárással - komplex személyiségformáló hatással bír.

ÉLETRE SZÓLÓ ÉLMÉNYEK ÉS GYÜMÖLCSÖZŐ KAPCSOLATOK

A PaNaNet projekt szélesre tárta a világot tanítványaink és oktatóink számára, például a nemzeti parkokban, tájházakban tett látogatások révén. A projekt keretein belül több programon vettünk részt, amelyek élményt és új ismereteket adtak a gyerekeknek. Ugyanakkor nagyon tanulságosak voltak számunkra, gyógypedagógusok számára is. Az egyik legfontosabb kérdésnek azt tartottuk, hogyan tudjuk akadálymentessé tenni a természetjárást, hogyan tudjuk érthetővé, befogadhatóvá tenni az ismereteket, hogyan tudunk olyan cselekvésbe ágyazott tapasztalatokat nyújtani nekik, amelyek befogadását fogyatékoságuk nem korlátozza. **Részt vettünk a nemzeti parkoknak a gyógypedagógusok és környezeti nevelők számára tar-**

A begyűjtött termést az iskolában fogyasztják el a diákok

ÉLTES ARCHÍV

Ladikkal a Gazfűi Dunaágon

ÉLTES ARCHÍV

tott közös képzésén, ahol minden programhelyszínen képviseltettük magunkat (Kőszeg, Sarród, Németország, Ausztria). Nagy örömmel vártuk a Szigetközbe tervezett képzési-, szakmai programot, ahol a szombathelyi, soproni gyógypedagógiai intézmények tanulóival és nevelőivel, illetve a nemzeti parkok munkatársaival töltöttünk egy napot.

SEGÍTSÉGNYÚJTÁS OKOSAN

A projekt révén ismertük meg Jochen Riehl-t, aki a németországi Altdorfban gyógypedagógus, és a Mühlkraft Egyesület vezetője. Az egyesület működteti a Harnbacher Mühle területét, amelyből olyan helyet varázsoltak, amely a fogyatékos és nem fogyatékos emberek számára nyújt közös, akadálymentes munkára és aktív kikapcsolódásra lehetőségeket – a kölcsönös elfogadás jegyében.

Közös Erasmus+ pályázatunknak köszönhetően 10 kerekesszékes, vak, autista, valamint értelmi fogyatékos diákkal egy hetet töltöttünk a Harnbacher malomban. Óriási élmény volt, és komoly tapasztalat. A résztvevő tanítványaink közül még egy sem járt külföldön, nem találkozott más nemzetiségű gyerekekkel. Igazi próbatétel volt a nomád körülmények között töltött idő, ám a gyerekek kitűnően alkalmazkodtak, messze túlhaladva a nevelők reményeit. Büszkéek voltunk arra, ahogy segítették

mozgássérült és vak diáktársukat. Közben értékes tapasztalatokat szereztünk az Altdorfi iskola életéről, mindennapjairól. A kitűnő infrastrukturális körülmények között jól szervezett nevelő-oktató munkába nyertünk bepillantást, és jókedvű, vidám gyerekekkel találkoztunk. Az ott töltött egy hét alatt sokat tanultunk egymástól, az elfogadó emberi viszonyulásról, az okosan nyújtott segítségről, abból, ahogy kimozdultunk a komfortzónánkból, mert a természeti környezet részévé váltunk.

Végül, de nem utolsó sorban, kollégáimra, a projektben résztvevő gyógypedagógusokra nagy hatást gyakorolt, hogy kapcsolatba kerülhettek a nemzeti parkokban, natúrparkokban, környezeti nevelésben dolgozó szakemberekkel. Megismerték az ő szemléletüket, azt, hogy náluk mire helyeződnek a fókuszpontok, a szándékot, ahogyan a fogyatékos emberek felé fordultak, s azt a nyitott és együttműködő kommunikációt, ami ezt a projektet kiemelkedően értékessé, hasznossá tette. Köszönjük, hogy részt vehettünk benne!

www.eltes.hu

www.pisztrangkor.hu

Ispánki Csaba, gyógypedagógus
Éltes Mátyás EGYMI Mosonmagyóvár

Balaton-felvidéki Nemzeti Park: speciális kínálat a speciális igényekre

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság az utóbbi években kiemelt figyelmet fordított látogatóhely-fejlesztéseinek és a programok kialakításánál a speciális igényű látogatókra. Az elkötelezett munka meghozta gyümölcsét: számos helyszín már bejárható kerekesszékekkel, sőt, a más fogyatékkal élő személyek (például látássérült, hallássérült emberek) igényeinek megfelelő fejlesztések is megvalósultak.

KEREKESZÉKKEL A BIVALYREZERVÁTUMBAN

A Kis-Balatonnál található Kápolnapusztai Bivalyrezervátum az őshonos bivalyállomány megőrzését és bemutatását szolgálja. Itt él Magyarország legnagyobb látogatható bivalycsordája. Az egész évben nyitva tartó rezervátumon kitáblázott sétaútvonalat vezet végig, a kicsiket játszótér és állatsimogató várja. Az istállóban a hagyományos bivalytartás eszközei tekinthetők meg, a fogadóépületben berendezett tárlat pedig a Kis-Balaton gazdag élővilágát mutatja be. A 2004-ben átadott, egykor korszerű létesítmény – fejlesztési források hiányában – az idők során akadálymentesítési szempontból elavulttá vált. A tanösvény földes, nyomokban murvát tartalmazó felülete göröngyös lett, a különböző felületek csatlakozási pontjain akár 10 centiméteres magasságkülönbségek is voltak. Babakocsival is csak nehezen volt járható.

A Bivalyrezervátum akadálymentesítési szempontoknak megfelelő korszerűsítésére a PaNaNet+ projekt keretében nyílt lehetőség. **A 2021-ben lezárult fejlesztést a tervezéstől a kivitelezésig akadálymentesítési szakértő segítette.** A bejárat közelében akadálymentes parkolóhely létesült, új recepció és büfépultot alakítottak ki akadálymentes pulpszakasszal és beépített indukciós hurokkal. A kiállítóteremben audio nyomógombos és hangbúrával ellátott installáció segíti a Kis-Balaton márdárvilágának megismerését. A tapogatható, stílizált állatmodellek által a látásukban korlátozott látogatók is megismerhetik a Bivalyrezervátum állatvilágának jellegze-

Tapintható tábla a Kis-Balaton Látogatóközpont zöldtető tanösvényén

Fotó: Miklós Marianna

tes képviselőit. **A területet bejáró sétaút körülbelül 1 kilométer hosszú nyomvonalát térkövezték, arányos közönként kiszélesedő pihenőhelyeket alakítottak ki.** A tanösvény fa pallósoros részeit javították. A pihenőrészek és látogatói terek akadálymentes megközelítése már biztosított, a szintbeli különbségeket is lecsökkentették. **A játszótér akadálymentes elemekkel gazdagodott, a távcsöves megfigyelő állomáson a gyermekek és kerekesszékesek használók igényeinek megfelelő távcsövet is elhelyeztek.** A táblákon indokolt helyeken Braille feliratok is szerepelnek. Audio guide rendszert alakítottak ki a kiállítás és a tanösvény bejárásához magyar, angol és német nyelvű hanganyaggal, nagyothalló látogatók számára indukciós hurokkal.

A PaNaNet+ projekt révén a központ már akadálymentes élményeket nyújt nemcsak a mozgásukban, de a hallásukban vagy akár a látásukban korlátozott vendégek számára is.

KIS-BALATON LÁTOGATÓKÖZPONT: A TERMÉSZET HANGJAI

A 2020-ban megnyílt Kis-Balaton Látogatóközpont elsődleges célja a fokozottan védett Kis-Balaton természeti értékeinek közvetítése. A közel 1000 négyzetméteres bemutatóhely egy GINOP projekt támogatásával készült el. A látogatóközpont bejárata előtt 2 mozgássérült parkolót is kialakítottak. Az épület tervezésénél fontos szempont volt, hogy a teljes járószint egy síkban legyen, szintkülönbség (pince, emelet) ne nehezítse a bejárhatóságot. A bemutatóhely állandó kiállítása számos helyen tartalmaz a fogyatékkal élő emberek számára olyan elemeket/megoldásokat, amelyek megkönnyítik a tárlat befogadását. A mozi terem például kerekesszékekkel érkező látogatók fogadására is alkalmas. A kiállítás audiovizuális tartalmának egy része fejhallgatóval használható. A természet állatvilágának hangjai hangbúrák alatt hallhatók, amelyek kerekesszékekkel is meg lehet közelíteni. A kiállításnak van olyan filmnyelve, amely nem-

Tapintható vulkán makett a Tapolcai-tavasbarlang Látogatóközpontban

Fotó: Korbély Barnabás

Látók és nem látók kézfogó geotúrája a Cuha-szurdokban

Fotó: BfNPI archívum

csak felirattal, hanem jeltolmácsolással is ellátott. Az épület parkosított és járható tetején lévő tanösvény egyes állomásain a gyengén látó személyek számára tapogatható felületet is kialakítottak. Megtapasztalható például, hogy az éjszaka aktív denevéreknek mennyire különböző hallószervei vannak.

„KÉZFOGÓ TÚRÁK” SPECIÁLIS IGÉNYEKRE SZABVA

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság 2016-ban programcsomagot állított össze speciális igényű túrázóknak. A meghirdetés előtt az útvonalakat letesztelte egy kerekesszékes használó munkatárs, illetve látássérült személy is. A túraútvonalak különböző fogyatékosági típusoknak megfelelően kerültek kialakításra, így élvezhetőek, biztonságosak és a technikai háttér (például az akadálymentesített mosdó) is biztosított. A speciális igényű túrák egy része nyílt túraként kerül meghirdetésre, szerepel a nemzeti park éves programtárjában. Ilyen túra például a „Látók és nem látók kézfogó geotúrája a Cuha-szurdokban.” A speciális igényű látogatóknak szóló programkínálat elérhető a www.bfn.hu oldalon.

TOVÁBBI LÁTOGATÓHELYEK

Levendula Ház Látogatóközpont,

Tihany

A 2011-ben megnyílt egyszintes látogatóközpont akadálymentesen látogatható kerekesszékes használó vendégek számára.

Salföldi Major

Salföld

Az őshonos magyar háziállatfajtákat bemutató majorság többnyire földes, füves, kavicsos, helyenként szilárd burkolatú felületeivel részben akadálymentes a mozgásukban korlátozott látogatók számára.

Pannon Csillagda Látogatóközpont

Bakonybél

A 2012-ben megnyílt látogatóközpont többszintes épülete a kupolás obszervatórium (távcsőpark) kivételével akadálymentesen megközelíthető kerekesszékes használók számára.

Tapolcai-tavasbarlang Látogatóközpont

Tapolca

Bár maga a barlang akadálymentes megközelítése nem lehetséges, a 2015-ben átadott látogatóközpont további részei, a pénztár-recepció rész és a kiállítóterem látogatható kerekesszékekkel is. A felső szint lift segítségével megközelíthető. A látogatóhely belső udvarában kialakított parkolóhelytől indulva könnyedén elérhető a kiállítás helyszíne. A pénztár-büfé pultba integráltan indukciós hurok áll a nagyothalló vendégek rendelkezésére. Audio guide igénybe vehető többnyelvű hanganyaggal.

Lóczy-barlang Látogatóközpont

Balatonfüred

A 2021-ben átadott látogatóközpont pénztár-recepció rész és kiállítótere látogatható kerekesszékes használók számára, a barlang akadálymentes megközelítése azonban nem lehetséges.

Hegyes-tető Geológiai Bemutatóhely

Monoszló

2019–2021 évben egy határon átnyúló és egy GINOP projekt segítségével sikerült megújítani a Hegyes-tető Geológiai Bemutatóhelyet. A beruházás keretében részlegesen akadálymentesítették a fogadóépületet, valamint egy lift segítségével is megközelíthető a kiállítóteret.

A LÁTOGATÁS FELTÉTELEI, KEDVEZMÉNYEK

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság bemutatóhelyein a fogyatékosokkal élő vendég többnyire kedvezményes belépőjegy váltására jogosult, a Kápolnapusztai Bivalyrezervátumot ingyenesen látogathatja. Amennyiben a csoportlétszám kísérővel együtt eléri a 10 főt, érkezésük időpontját előzetesen jelezni szükséges. A programok és feltételek idővel változhatnak, ezért látogatás előtt az aktuális információkról és részletekről javasolt tájékozódni a BfNPI hivatalos honlapján.

www.bfn.hu

Józsa Erika, Sárdy Julianna, Somlai Szilárd

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság | Ökoturisztikai és Környezeti-nevelési Osztály

„Feladatunk megőrizni a csodát!” A Doborjáni Ferenc EGYMI is elnyerte az Ökoiskola címet

Iskolánk csodálatos erdei környezete kötelez minket. Kötelez arra, hogy megóvjuk, diákjainknak bemutassuk, a következő nemzedéknek pedig továbbadjuk az itteni értékeket. Ezért dolgozunk a mindennapokban, ebben segít minket az együttműködés a Tanulmányi Erdőgazdasággal, a Fertő-Hanság Nemzeti Parkkal, valamint a határon átnyúló PaNaNet hálózat is.

ISKOLA AZ ERDŐ SZÉLÉN

A Doborjáni Ferenc Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium Sopron szélén, a Brennerbergi-völgyben, a Rák-patak és az erdők ölelésében található. Tanítványaink tanulásban és értelmileg akadályozott gyermekek és fiatalok, de autista és halmozottan sérült, a fejlesztő nevelésben részesülő diákok is járnak hozzánk.

ÉLMÉNYEK A SOPRONI ERDŐBŐL

Az intézményünk pedagógia programjában megfogalmazott nevelési-oktatási feladatoknak a megvalósítását nagyban elősegíti az iskola épületeinek elhelyezkedése. Az évszakonként változó, gyönyörű környezet kötelez bennünket, hogy óvjuk, védjük, megismerjük, és tanítványaink nevelése, oktatása érdekében „használjuk” is ezt a szépséget. Évek óta jó kapcsolatot ápolunk a Tanulmányi Erdőgazdasággal. Az iskolai programok szervezéséhez nyújtottak és nyújtanak segítséget. A Kóhalmi Vadászati Múzeum a Károly-kilátónál több

alkalommal fogadta iskolánk tanulóit. Az élvezetes foglalkozásokon megismerték az erdő élővilágát, videókat néztek. Élmenypedagógiai foglalkozás keretén belül nyomolvasó túrán jártak és állatnyomokat öntötték ki. Tervezzük a nemrég megnyílt Erdő Háza Ökoturisztikai Látogatóközpont felkeresését, ahol akadálymentes platformról figyelhetjük meg a vadspark állatait, illetve az interaktív kiállítás az érzékszerveinken keresztül vezet be minket az erdő növény és állatvilágába. A kitapintható vad nyomok, a madárhangok mind-mind segítenek diákjainknak az akadálymentes természeti élményszerzésben.

OTTHON A NEMZETI PARKBAN

Egy korábbi pályázat keretei között bentlakásos tábort szerveztünk a Fertő-Hanság Nemzeti Park Csapody István Természetiskolában Fertőújlakon. Jó volt megtapasztalni, hogy a lelkes természetvédők, biológusok milyen szeretettel, szakmai hozzáértéssel fogadták a fogyatékkal élő gyerekeket. Az ott töltött napok során az élményeken keresztül olyan ismereta-

„Az én várom”
INCZÉNÉ MAGDITS ZSUZSANNA

nyaghoz jutottak a diákok, amely mélyen beléjük ivódott. Állatokat, növényeket figyeltünk meg, a mikroszkóp alatt kitérült a mikrovilág. Egy ritka pókfajra (szongáriai cselőpók) bukkantunk, kócsagot, szürkegémot, kormoránt figyeltünk és még az ürgéket is meglestük. Nagyon fontos gyermekeink természetismereti tudásbővülése, de mindenképp felelt áll, hogy a természet közvetlen megérintése, átélése az érzelmi intelligenciájukat fejleszti.

Lászlómajorban az egykori mezőgazdálkodás eszközeivel ismerkedtünk, őshonos háziállatokat figyeltünk meg a karámszobákban, a PaNaNet kiállításon pedig játékosan ismerkedtünk a Fertő-táj és a Hanság élővilágával. A biciklizésről se feledkezzünk meg, a sík terepen, részben a nemzeti park speciális bringáival száguldott a csapat.

Ez a jól működő „akadálymentes természet bemutatási kapcsolat” még szorosabbá vált a PaNaNet programnak köszönhetően. A tanulmányút, a képzési programok nagy élményt és hasznos módszertani segítséget jelentettek gyógypedagógus kollégáimnak. De a Fertő-Hanság Nemzeti Park dolgozói is mélyebb ismereteket szereztek, „érzékenyültek” a fogyatékkal élőkkel való foglalkozásban. Külön öröm számunkra a speciális kerékpárok beszerzése és használata, továbbá a látogatóhelyeken,

madármegfigyelő tornyoknál elérhető akadálymentes infrastruktúra.

ÖKOISKOLA ÉS PEDAGÓGIAI MUNKA

A tanulók egészséges életmódra nevelése nagy hangsúlyt kap a munkánk során, hisz az alacsony szociokulturális környezetből érkező gyerekek nem kaptak megfelelő mintát.

Feladatul tűztük ki, hogy az oktatás minden területén olyan ismeretekkel és tapasztalásokkal ruházzuk fel őket, mely egy egészségesebb élet felé vezet. Ennek érdekében diákjainkkal megismertetjük a fűszernövényeket, gyógynövényeket, zöldségeket, gyümölcsöket, közösen készítünk ételeket és teákat. A mozgás fontosságára figyelve rengeteg lehetőséget aknázunk ki: kirándulunk a környékbeli erdőkben, testnevelés órákat, sportversenyeket szervezünk a szabadban, terméseket, leveleket gyűjtünk. A megfigyelt természetet kreatív műveinkben idézzük fel és minden évben az őszi tárlaton mutatjuk be.

ÉLMÉNYDÚS TÁBOROK

Lehetőségünk volt több alkalommal is az Erzsébet tábortba elvinni a hátrányos helyzetű tanulókat. A zánkai napok alkalmával a Balaton környezetét is megismertük. A lelkes felnőttek a diákokkal együtt csodálták meg a víz és vízpart élővilágát.

A „Csodaszarvas” program napközis táborra jó lehetőséget nyújt számunkra: a jól megválasztott témamodulnak köszönhetően tágabb környezetünket, annak értékeit, szépségét is megismerhették a gyerekek. Pozitív tapasztalatokat szereztünk középiskolás fiatalok közösségi szolgálati munkájáról is. A lelkes fiatalok felnőtteket megszegyenítő érzékenységgel fordultak a fogyatékkal élő gyerekek felé.

Apróka manók világa
INCZÉNÉ MAGDITS ZSUZSANNA

Szakiskolás diákjaink közül a népi kézművesség-szöveggyűjtő szakirány osztálya gyapjút, pamutfonalat és ágnyeműből készült rongycsíkakat használva szőnyeget, sálakat, párnákat, egyszóval „vizsgamekeket” készít. A parkgondozó osztály tanulói az iskola zöldterületének gondozása mellett a fóliasátorban nevelik a növényeket és Szent György nap után az értékesítésben is aktívan részt vesznek.

Az egészségnapok, sportnapok alkalmával szintén a diákok bevonásával gyümölcs- és zöldségtálak készülnek. Még az őszi tárlatra is süteményt készítettek a konyhai kisegítő szakiskolás tanulók: természetesen az őszi színeit-ízeit megidézve: diós-mandulás-gesztenyész kiflik sülték nagy mennyiségben.

TERVEK, ELKÉPZELÉSEK

Az iskola valamennyi dolgozója – pedagógus, asszisztens, technikai munkatárs – érzi, tudja, hogy a csodás, erdei környezet kötelez minket. Kötelez arra, hogy meg kell óvni magunknak és a jövő nemzedékének ezt a csodát, a benne és vele együtt élő valamennyi élő és élettelen dologgal együtt. A PaNaNet projekt és a programhoz kap-

csolható egyéb rendezvények, lehetőségek a hosszú távú iskolai munkában jól hasznosíthatók. Szinte minden hónapban lehetőséget teremtünk a közvetlen környezetben megtartott órákra, programokra. Nagy élvezettel készülnek évszaknak megfelelő feladattal, gyakorlati munkával a pedagógusok. A téli madáretetés követően, a tavaszi „nagytakarítás” után az iskola csinosítása, virággal beültetése mindenkinek pozitív élményt ad.

Igyekszünk önkéntes napokat is szervezni, ahol fiatalok, gyerekek találkozhatnak tanulóinkkal és együtt tevékenykedhetnek. Legutoljára az iskola területén átfutó Rák-patakot tisztítottuk meg. A hirtelen zordra forduló idő sem szegte a kedvünket: rengeteg hulladékot emeltünk ki a vízből, megerősítettük a partfalat. És várjuk a tavaszt, hogy ismét láthassuk a rákokat, halakat...

www.doborjani.sopron.hu

Krutzlerné Szarka Tünde, igazgató
Kovácsné Kleizer Márta, gyógypedagógus
Doborjáni Ferenc EGYMI, Sopron

Őszi tárlat megnyitója
MÁTÉ BEATRIX

Mesés erdei utakon Gazdálkodás és turizmus egy különleges helyen: a soproni erdők

Évente mintegy egymillió látogató – ennyien keresik fel a Soproni Parkerdőt. A terület kezelője a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt., amely egyre nagyobb hangsúlyt fektet az akadálymentesség kérdéseiére is. Kalandozunk most velük mesés erdei utakon, csodáljuk meg a soproni panorámát madártávlatból és ismerjük meg a terület őshonos állatait is!

MUCK ENDRÉTŐL NAPJAINKIG

A soproni Tanulmányi Erdőgazdaság (TAEG) Zrt.-nek számtalan feladata van: az oktatás-kutatás támogatásán túl az ország második lelátogatottabb, területegységre vetítve viszont a legfelszereltebb parkerdejével is rendelkezik. A Soproni Parkerdő kialakításának gondolata Muck Endre erdőmester-erdőgondnok (1851–1925) nevéhez kötődik. Már az ő idejében kijelöltek turista utakat, kilátók, gloriett-ek épültek. A Soproni Parkerdő végül 1970-ben, a Pilisivel egy időben, az országban elsőként jött létre. 1998-ban kidolgozták a közjóléti fejlesztési tervét, azóta (maig is) tart a fejlesztése, fejlődése.

OKTATÁSSAL A TERMÉSZET OLDALÁN

A TAEG Zrt. jelmondatához híven – „Oktatással a természet oldalán” – az elmúlt közel egy évtizedben rendszeres programokkal fogadta a soproni erdőkre érkező látogatókat. A 2016-ban átadott Károly-magaslati Ökoturisztikai Látogatóközpont és a Kőhalm Vadászati Múzeum éveken keresztül otthont adott az oktatási intézményekből érkező csoportoknak és a hétvégi családi látogatóknak. 2019-ben a látogatóközpontban kezdte meg működését a Muck Endre Erdészeti Erdei Iskola, amelynek tematikus programjait a soproni és környéki óvodák, iskolák minden évszakban nagy érdeklődéssel látogatják. A Soproni-hegység természetvédelmi oltalma, értékei, élővilága és kijelölt tanösvényei egyedülálló lehetőséget nyújtanak az iskolai tananyag bővítéséhez és elmélyítéséhez. Ezt támasztja alá, hogy a Tolvaj-árok Természetismereti Tanösvény már kora tavasztól kiemelt célpontja a vezetett foglalkozásoknak. 2021-ben átadták az Erdő Háza Ökoturisztikai Látogatóközpontot – ezzel a TAEG Zrt. oktatási és ökoturisztikai lehetőségei bővültek. A bemutatóhelyek, tanösvények és látogatóközpontok elhelyezkedése és adottságai jó alapot adnak ahhoz, hogy a Natura 2000 hálózat értékeit bemutassák a hozzájuk látogatóknak. A vendégek száma pedig folyamatosan nő.

EGY ERDŐ, EZER ÉLMÉNY

A Soproni Parkerdő attrakciói aszfalt vagy stabilizált murvás úton jól megközelíthetőek. A kiemelt helyszíneken gondozott parkolóhelyek találhatók, ezektől akadálymentesen érhető a célpontok nagy része. A séta és túraútvonalak egyes szakaszai, a téli és esős időjárástól eltekintve, szinte egész évben jól járhatóak. A gerinc utak mellett szalonnasütők, piknikező helyek, valamint kiépített források is várják a vendégeket. A 369 km jelzett turistaút hálózat a könnyű sétákra vágyók és a bakancsos turisták igényeit egyaránt kielégíti. Ezekon számos történelmi és kultúrtörténeti emlékekkel is találkozhatnak a kirándulók. Ilyen helyszín a Várisi sétaút, amelyet a TAEG Zrt. Sopron önkormányzatának támogatásával alakított ki. 2012-ben a sétaút egy része, az Ojtozi sétány közvilágítást kapott, azóta számtalan tornaeszközzel bővült. A tanösvény a Lővér Szállótól indul és mintegy 3300 méter hosszan, végig kiépített úton ér vissza a kiindulási pontba.

MESÉS HELY A VÁROS FELETT

2020-ban készült el a Trianon Emlékpark, amely a Károly-magaslati parkolóval szomszédos erdőrészletben lett kialakítva. Innen aszfalt út vezet fel a Károly-magaslatra, amelyet a Boszorkány Meseösvény állomáskísérnek. A mesés útvonal az Erdei Élményparkba torkollik, amely a Várisi-gerinc északi ormán helyezkedik el a Károly-kilá-

tóval, az Ökoturisztikai Látogatóközponttal és a Kőhalm Vadászati Múzeummal. A Soproni Parkerdő kirándulóhelyei közül a legismertebb és leglátogatottabb a Károly-kilátó. A Tűztorony mellett a város jelképévé vált, fantasztikus panoráma tárul innen elé. Az erdei élménypark eszközeit úgy válogatták össze, hogy a legkisebbektől a nagobbakig mindenki megtalálja a számára legmegfelelőbbet. A mezítlás ösvény, a pihenők és az információs táblák az egész család számára aktív kikapcsolódást nyújtanak.

EMBERI KIÁLLÍTÁS

A 2017 Év Ökoturisztikai Látogatóközpontja címmel kitüntetett centrum területén és botanikus kertjében a táj jellegzetes fa, cserje és lágyszárú fajai várják az érdeklődőket. Mivel a környező erdőkben élő vadfajok ritkán kerülnek a látogatók szemé elé, ezért a kiállítás összeállításánál főként a preparátumok bemutatására törekedtek. A Kőhalm Vadászati Múzeum földszintje akadálymentesen megközelíthető. Az itt lévő erdei büfé mellett elsősorban a gyerekeket célzó interaktív látlat látható a parkerdő állat- és növényvilágáról. A felső emelet a vadászaté: itt látogatható a Kőhalm hagyaték. A kiállítás összeállításánál arra törekedtek, hogy ne csak szakmai, hanem emberi is legyen, ezt a célt erősítik a professzor személyes tárgyai, bútorai is, amelyek a család ajándékai.

Az Erdő Háza Ökoturisztikai Látogatóközpont és Vadaspark madártávlatból

TAEG

ERDŐÉLMÉNY TESTKÖZELBŐL MINDENKINEK

A 2021-ben megnyitott Erdő Háza Ökoturisztikai Látogatóközpont a TAEG Zrt. legújabb közjóléti és szabadidős létesítménye. A Muck-magaslaton helyezkedik el 510 méter tengerszint feletti magasságon közel két hektáros területen. A magaslat a korábban már emlegetett Muck Endréről kapta a nevét. Az Erdő Háza megközelíthető személyautóval műúton, kerékpárral külön erre kijelölt utakon, valamint több irányból gyalogosan turista utakon. A beruházás az Alpokaljai kalandozás a Sopron-Fertő térségében című GINOP projektben valósult meg. A pályázó a Magyar Természetjáró Szövetség, a konzorciumi partnerek pedig a TAEG Zrt. és a Magyar Turisztikai Ügynökség voltak. A tervezés során is kiemelt célként jelent meg a létesítmény oktatási és környezeti nevelési területen hasznosíthatósága. A nyitást követően az erdei iskola új központjává is vált, valamint a Soproni Egyetem hallgatóinak is gyakorlati helyszínt biztosít.

KIFUTÓKON A NAGYVADAK

Az Erdő Háza több fő részből áll: a vadasparkból, a kiállító és foglalkoztató épületből, valamint a mindezt kiszolgáló egységekből. A vadaspark területén bemutatják a hazai nagyvadakat és apróvadakat, valamint díszmadarakat. A látogatók hazánkban egyedülálló módon, akadálymentesen elérhető, emelt sétányról nyelhetnek betekintést a karámokba, így nincsenek zavaró kerítések. A sétány körül külön kifutókban élnek a nagyvadak: a gímszarvasok, a dámszarvasok, a muflonok, az őzek és a vaddisznók. A sétány középső részén találhatóak az apróvadak: a mezei nyúl, a szürkefogoly, és a különböző fécán fajták. A vízi szárnyasok a víztározón letek otthonra. Mindezt kiegészíti egy kisállatsimogató, illetve egy játszótér. A főépület jelentős része a bemutatóterem, ami az erdei ökoszisztéma összetételét hivatott interaktívan bemutatni. Ennek érdekében a tematikus kiállító vitrinek mellett megtalálhatóak interaktív játékok, VR-szemüvegek, és ismertető táblák, amelyekre egy teszjtáték épül.

FEJLESZTÉSEK AZ AKADÁLYMENTESSÉG JEGYÉBEN

Az elmúlt évek fejlesztései során az akadálymentesség egyre nagyobb hangsúlyt kapott az ökoturisztikai szolgáltatások esetében is. A TAEG Zrt. nagy figyelmet fordít a hozzájuk érkező csoportok, családok és speciális igényű látogatók elvárásaira, hogy az általunk kínált természetközeli szolgáltatások elérhetőségét és élménybeli értékét növeljük.

www.taegr.hu

Vadászkutya bemutató

TAEG

A Ciklámen-tanösvényen vakok és gyengénlátók számára is használható szakaszt alakítottak ki

KONDOR ANDREA

Bánati László, oktatási és közjóléti igazgató
Dr. Takács Viktor, erdei iskola vezető
Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt.

Zöld kihívások a Kozmutzában „Ha valaki szeret valamit, arra vigyáz”

A természeti környezet, kulturális örökségünk darabjai csodálatos értékek. Fontos ezek megóvása, a fenntartható életmódra, környezettudatosságra nevelés. Hogy hogyan? Pozitív példákkal, tapasztalatokkal, jó élményekkel. Erre törekszünk mi, a Kozmutza EGYMI-ben – hogy diákjaink környezettudatos társadalomba integrálását elősegítsük.

ÖRÖKÖS ÖKOISKOLA

A Soproni Kozmutza Flóra EGYMI, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Készségfejlesztő Iskolában sokrétű oktató-nevelő munkát végzünk. Intézményünkben tanulásban és értelmileg akadályozott fiatalokkal foglalkozunk óvodás kortól egészen a szakiskolai tanulmányaik végéig. Diákjaink sokfélesége miatt igyekszünk programjainkat minél színesebbé, élménytelivé varázsolni. Az örökös ökoiskolai cím megtisztelő, ugyanakkor komoly feladatokkal jár. E vállalások teljesítésébe és programjaink megvalósításába intézményünk összes tanulója, valamint a szülői és nevelői kört is igyekszünk bevonni. Tanáraink szakmai munkaközössége, a szülői munkaközösség tagjai és a Diákönkormányzat képviselői is részt vállalnak a programjaink megvalósításában.

POZITÍV TAPASZTALATOK ÉS ÉLMÉNYEK

Célunk, hogy tanulóink iskolai éveik alatt minél több természeti élménnyel gazdagodjanak, így megszeressék a környezetüket és a természetet. Ha ugyanis valaki szeret valamit, arra vigyáz. Így történik ez a fogatékcal élő emberekkel is. Feladatunk e téren a környezettudatos társadalomba integrálás elősegítése. Pozitív tapasztalatok és élmények szükségesek ahhoz, hogy diákjaink értékékként tekintsenek az őket körülvevő természeti környezetre, valamint

kulturális örökségünkre. A fenntartható életmód és az ehhez kapcsolódó viselkedésminták bemutatása és átadása nemcsak a szülők, de a pedagógusok feladata is.

VÁLOGATJUK A JÖVŐÉRT!

A szelektív hulladékgyűjtés, az újrahasznosítás szemléletmódjának fejlesztése mindennapos feladatunk, és ebben a példamutatás is kötelességünk. Célunk, hogy a szelektív hulladékgyűjtés gyakorlata alapvetéssé váljon tanulóink számára, nemcsak az iskolában, de otthon is. Minden tanteremben elérhető a szelektív hulladékgyűjtő, így jelentősen lecsökkentettük a kommunális hulladék mennyiségét. A szelektív gyűjtést is tanulóink ellenőrzik, a Diákönkormányzat tagjai heti rendszerességgel pontozzák társaik teljesítményét. Programjainkon az állatok, növények az élőlények szeretetére nevelés, az egészséget és természetet óvó projektek megvalósítása mind cselekedtető és életorientált gyakorlati tevékenységbe ágyazva történik.

ZÖLDEN A BELVÁROSBAN IS

Kiemeltnek tekintjük a környezeti nevelés feladatát, ennek megvalósításához alternatív megoldásokat alkalmazunk. Tekintettel arra, hogy intézményünk Sopron belvárosában található, egy mintegy 200 éves belvárosi épületben, és ehhez egy igen apró, lebetonozott udvar társul, itt nem tudunk tangazdaságot kialakítani. Ennek ellenére

igyekszünk tanulóinkkal megismertetni a kertészkedés örömeit: biotópok felhasználásával ültetünk, fásítunk és zöldítünk. Iskolánk valamennyi diákját mozgósítjuk a közös célok elérése érdekében: az élőhelyek gondozásáért az értelmileg akadályozott tanulóink tagozata felelős, akik a téli hónapok kivételével gyógynövények és fűszernövények különböző fajtáit gondozzák. Ezeket a tankönyvai munkájuk során fel is használják. A szűkös hely ellenére dísznövényeket is nevelnek, melyeket az iskolai ballagáson használunk fel a díszítéshez és a csokrokhoz.

EGYÜTT A JELES NAPOKON

Iskolánk többi tagozatának diákjai is aktívan részt vesznek a környezeti nevelési feladatokban, a téli hónapokban madáretezők kihelyezésével is érzékenyítjük, tanítjuk őket a környezetünkben élő állatokról való gondoskodásra. A madáreleséget a kijelölt felelősök helyezik ki.

A mindennapos iskolai életet is áthatja a fentebb említett szemléletformáló munka. Az osztályok tanulói részt vesznek jeles napjaink megünneplésében, valamint témahetekben. Ezekben különböző alkotásokat készítenek, illetve feladatokat oldanak meg az adott témával kapcsolatban. Ilyen jeles napjaink például a Föld napja, a Kenyér világnapja, a Madarak és Fák napja, a Víz világnapja és az Állatok Világnapja.

(Kör)bevonás – együtt sokkal jobb!

VISSI ANDRÁS

KÖZÖSEN KIRÁNDULUNK

Iskolánk programjai közé tartoznak az iskolai kirándulások, melyeken mindenki részt vesz: diákok és pedagógusok egyaránt. Az elmúlt években egész napos programokon meglátogattuk a Pannonhalmi Apátságot, a Jeli Arborétumot, Göbös-major - Erdei iskolai táborhelyet, a Futura Élményközpontot és a tihanyi Levendula Ház Látogatóközpontot. Az utazási költséget javarészt a papírgyűjtésekből befolyó összegből tudjuk fedezni. A kirándulásokon minden osztály valamennyi tanulója, szülei és hozzátartozói is részt vehetnek. Így látják, majd a kirándulásokon megtapasztalják saját munkájuk értékét.

ERDEI ISKOLAI PROGRAM ÉS NAPKÖZIS TÁBOROK

Tanulóinknak immár 23 éve egy hetes erdei iskolai programot szervezünk, továbbá napközis táboraink a Csodaszarvas program keretében valósulnak meg. Utóbbi keretében a Szigetközben és az Őrségben jártunk. Hagyományos erdei iskolai programjainkat is változtatás helyszíneken

szervezzük, ezek segítik, hogy diákjaink a szegregált iskolai környezetből kimozdulva megtapasztalják a többségi tanulókkal a természet felfedezésének örömeit. Ilyen táborhelyszínek voltak például Egervár, Ravasz, Tihany, Révfülöp és Visegrád. Az újszerű, élményalapú, gyakorlatorientált tanítás a társadalmi érzékenyítés lehetőségét is magában hordozza. Táborainkban a tapasztalati tanulás áll a középpontban. Ilyenkor kollégáink hasznosítani tudják a továbbképzéseken szerzett tapasztalatokat, módszertani tudásukat. Ezek között kiemelten fontos a PaNaNet+ projektben elsajátított szemléletformáló, élménypedagógián alapuló gyakorlatot is.

KÖRNYEZETÜNK MEGÓVÁSÁÉRT

A projekt „Környezeti nevelési programok sérült és fogatékcal élő gyermekeknek” akciójában tanulmányúton, valamint továbbképzésen vettek részt pedagógusaink. Nürnbergben izelítőt kaptunk a fogatékcalosok számára is hozzáférhetővé tett élménypedagógiai elemekből, majd a hazai helyszíneken megtapasztalhattuk a

saját gyakorlatba átültetés sikerét. Mindez elősegítette, hogy élményszerű programokkal, a természeti, kulturális értékeinket megmutatva, a széttagolt ismereteket összekapcsolva, rendszerszemléletet alkotva nevelhessünk és taníthassunk a program ideje alatt. Ezzel lehetőséget biztosítottunk tanulóink számára a természet- és környezetismereti tudásuk bővítésére és a mindennapi gyakorlatba átültetésére, így a környezettudatos magatartást, szemléletet és életvitelt tovább erősíthettük bennük. Bízunk abban, hogy az új gyakorlatok hatékony eszközeink lesznek, amelyekkel folytathatjuk diákjaink szemléletformálását – a környezetünk megóvásáért!

www.kozmutza.hu
www.csodaszarvasprogram.hu

Szigethy Zsófia Zsuzsanna,
gyógypedagógus
Horváth Lászlóné, intézményvezető
Soproni Kozmutza Flóra EGYMI

Terméskép készítés Sarrádon a Tájházban

VISSI ANDRÁS

Evezős kaland Dunaszigeten az Ökoparkban

MENTESNÉ HORVÁTH ZSUZSANNA

Akadálymentesség Ausztria natúrparkjaiban

A natúrparkok akadálymentessége a természeti értékekhez való hozzáférés lehetőségét biztosítja minden ember számára. A természet élményszerű megtapasztalását – a lehetőségekhez és terepviszonyokhoz mérten – minél szélesebb kör számára elérhetővé kell tenni. Sokan azonban ki vannak zárva a kikapcsolódásnak e formájából, mert mozgásukban vagy a természet megtapasztalására irányuló ajánlatok önálló „fogyasztásának” lehetőségében korlátozottak. A meglévő ajánlatok gyakran nem hozzáférhetők számukra.

Az elmúlt másfél évtizedben a natúrparkok megmutatták, hogy létezik MÁSIK ÚT. Sokféle lehetőséget teremtettek, amelyek lehetővé teszik, hogy minden ember megtapasztalhasa a természetet és a tájat. Az akadálymentesített túraútvonalak és látogatóközpontok, a célcsoporthoz igazított túravezetések (pl. jelnyelvi tolmácsok vagy kerekesszékesek számára a meredek emelkedők leküzdésére szolgáló húzó szerkezetek), valamint a túra- és élményútvonalak mentén található tapintható leírások segítik a látogatókat a természet élményszerű megismerésében.

Az első lépésekre 2006-ban került sor, amikor az Osztrák Natúrparkok Szövetsége (VNÖ) egy általános iskola integrációs osztályának, valamint a Kainbach-i gondozási központ túsorán felmérte a természetnek a résztvevő diákokra és fiatal felnőttekre gyakorolt hatását. A tapasztalatok feldolgozásához ellenőrző listákat dolgozott ki, hogy ezzel is támogassa a natúrparkokat, szakvezetőket és természetközvetítőket az akadálymentes ajánlatok kialakításában. A VNÖ 2008-ban egységes minősítést és logót dolgozott ki a fogyatékkal élőknek szóló turisztikai ajánlatoknak. A következő években a „Természetközvetítő” képzésben részt vevőknek egy önálló, választható modul dolgoztak ki az akadálymentes természetközvetítésről, amelyre sokan jelentkeztek. 2013-ban az osztrák natúrparkok kínálatának felmérése során az akadálymentes kínálatokat is számba vették.

A legújabb „Barrierefreiheit in den Österreichischen Naturparken [Akadálymentesség Ausztria natúrparkjaiban]” című projektben azt vizsgálták, hogy miként fejlődtek a natúrparkok ajánlatai a természet akadálymentes megközelíthetőségét illetően az elmúlt években. A natúrparkok kínálatát mind infrastrukturális (épületek: látogatóközpontok, kilátók; tematikus tanösvények, akadálymentes megközelíthetőség stb.), mind a természet bemutató programok és személyzet szempontjából értékelték. Ezen túlmenően többféle szempontból is megvizsgálták a sikeres **projekteket**, a natúrparkok **fogyatékkal élők számára kialakított akadálymentes természetpedagógiai ajánlatait**. Ez a felmérés és leltár képezte az alapját a natúrparkok akadálymentes kínálatának a továbbfejlesztésére, javítására.

Mindezek segítségével még jobban és szemléletesebben tudták láttatni és kommunikálni a natúrparkok ezen a területen meglévő elérhetőségét. Az eredményeket a VNÖ weboldalán minden érdeklődő (natúrparkok hálózata, szakvezetők és természetközvetítők stb.) számára elérhetővé tették, és így ösztönzőleg és kiindulópontként szolgálnak a natúrparkok további projektjeihez és ajánlataihoz.

2021 őszén Bécsben egy **nemzetközi szimpózium** keretében sikeres ausztriai és külföldi projekteket mutattak be. A konferencia a nemzetközi információ- és tapasztalatcserének platformjaként szol-

gált, és elősegítette a tartományokon és országokon átnyúló együttműködést. Németország és Svájc képviselői, valamint az összes natúrparkkal rendelkező osztrák tartomány képviselői részt vettek rajta. A PaNaNet hálózat képviselői is bemutatták az osztrák – magyar határtérség tapasztalatait.

Ezen kívül két tanulmányútra is sor került, amelyek során a résztvevők saját maguk is megtapasztalhatták az akadálymentes túrák alapjait, és kipróbálhatták, milyen intézkedések szükségesek egy ajánlat sikeres megvalósításához.

A natúrpark régiók lakosságának, valamint az oda érkező látogatók akadálymentesítés témakörére való érzékenyítése, és a natúrparkok ezzel kapcsolatos tevékenységeiről való tájékoztatásának érdekében kísérő PR-tevékenységre is sor került.

www.naturparke.at

DI Gerlinde Wakonigg, Projektkoordinatorin Osztrák Natúrparkok Szövetsége

Fiatal, de tudatos!

Burgenland legfiatalabb natúrparkja, a Rosalia-Kogelberg Natúrpark a Bécsi-medence keleti peremén helyezkedik el és 13 települést foglal magába. Itt található az osztrák védelmi besorolás alapján „európai természetvédelmi területként” számon tartott Rohrbach – Schattendorf – Loipersbachi rétek, melyek a Mattersburgi-dombvidék madárrezervátum részét képezik. A natúrpark határait a Soproni- és a Rozália-hegység vonulatai, valamint a kiterjedt és termékeny Wulka-völgy alkotják, mely változatos tájképet mutat kaszálógyümölcsösökkel, szőlőskertekkel és gesztenyeültetvényekkel tarkítva.

A natúrpark különlegessége egy 75 km hosszú, valamennyi natúrpark településén áthaladó és azt felfűző körút, valamint egy rövidebb, 6 km hosszú körtúra a Kogelberg palástján elterülő réteken át. Utóbbit Eulenweg-nek hívják, és bagoly jelzés mentén haladva köti össze Mattersburg térségét a natúrpark területének legfestőibb részeivel. A minket figyelő és az utunkat jelző bagoly a táj és a természet szépségének felfedezésére hív, egyúttal pedig egy szimbólum is, hogy a tanösvényen a látogatók minden érzékzervükkel megtapasztalhatják a natúrparkot: a hangsúlyt a MINDEN-re helyezték! A Teichwiesen-tó körüli rövidebb túrán és hosszú körúton (Schattendorf, Pötsching, Bad Sauerbrunn, Forchtenstein) is akadálymentesített élmény-állomásokkal várjuk a túrázókat. A mozgáskorlátozottak kerekesszékesekkel vagy rollátorral ugyanolyan könnyen felfedezhetik a tanösvényt, mint a babakocsis családok.

Az út menti információs táblák többek között tájékoztatnak az útfelületről, és a lejtők, emelkedők paramétereiről is. A speciálisan kialakított ülőhelyek, valamint a magasságában állítható és mozgatható elemek megkönnyítik a tartózkodást ezeken az állomásokon. A látássérültek számára tapintható útbaigazító rendszer segíti a tájékozódást, a Braille-írással ellátott információs táblák a természetről és a tájról nyújtanak érdekességeket, és az akadálymentesített weboldal is fontos információkkal szolgál az állomásokról.

Nálunk a természet nem ismer akadályokat!

Akadálymentes mezei túra a Teichwiese-nél
NATURPARK ROSALIA KOGELBERG

A 11 AKADÁLYMENTES ÉLMÉNYÁLLOMÁS

Az összesen 11 akadálymentesített élményállomásból hét az Eulenweg Teichwiesen-tó körüli, rövid körtúraként is teljesíthető részén található, de még a 8. állomás is nagyon könnyen elérhető a Kogelberg és Schattendorf között. A 9-11. élményállomások Pötsching, Bad Sauerbrunn, Wiesen és Forchtenstein települések térségében, az összesen 75 km hosszú körtúra mentén találhatók.

A TEICHWIESEN - SCHATTEENDORF KÖRTÚRA

A Teichwiesen-tó a Rohrbacher Kogel természetvédelmi terület meredek, napsütötte lejtőinek lábánál, egy mélyedésben található. A kiterjedt nádas és nagy vízfelületek fontos élőhelyet jelentenek számos vízimadár és több veszélyeztetett kétlábú számára. Egy jól kiépített, 6 kilométer hosszú kerékpár- és sétaút várja a kirándulókat az egyedülálló természet- és tájvédelmi terület fajokban gazdag állat- és növényvilágának felfedezésére. Útközben gondosan kialakított, kerekesszékesekkel és babako-

csival is könnyen használható pihenő- és élményállomások kínálnak bőséges lehetőséget az elidőzésre vagy a Rohrbacher Kogel környékének a tanulmányozására, amelyet száraz rétek, gyümölcs- és szőlőkultúrák jellemeznek.

A Teichwiesen különleges csemegének számít a madármegfigyelők körében is. A Kogelberg előtt elterülő természet- és tájvédelmi területen védett és különösen ritka fajok költenek: a barna rétihéja, a törpegém, a pettyes vízicsibe és számos gémféle, mint a nagykócsag, a bakcsó szürke- és vörösgém. A kétlábúak is jól érzik magukat a nyugodt vizekben. Évente több mint 10 000 erdei és gyepi béka, barna varangy, vöröshajú unka és dunai götte iv ezen az élőhelyen.

MINŐSÍTÉS

A natúrpark az akadálymentes élményállomások tervezésében, majd a kidolgozásában és megvalósításában is bevonta az egyes fogyatékkal élő célcsoportok képviselőit, így a Vakok és Gyengénlátók Bécsi, Alsó-Ausztriai és Burgenlandi Szövetségét,

Akadálymentes élményállomás az Eulenweg-en
NATURPARK ROSALIA KOGELBERG

A természet érintés boldogsága a kerekesszékből VNÖ

Együtt a védett területeken át
NATURPARK ROSALIA KOGELBERG

valamint a Fogytékkel Élők Burgenlandi Szövetségét (ÖZIV). Ez az együttműködés azt is magában foglalta, hogy 2020 júniusában mind a 11 természeti élmény- és pihenőállomást, valamint a Teichwiesen körtúrát az ÖZIV - ismételt ellenőrzést követően - hivatalosan is akadálymentesnek minősítette.

FOLYAMATOS MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

A natúrpark folyamatosan értékeli az "Akadálymentes természeti élmény Rosalia-Kogelberg" projekt eredményeit, a tapasztalatokat a célcsoportokkal, valamint azok érdekképviseletével egyeztetve. A tervek szerint további állomásokkal bővül az Eulenweg, próbálják még szélesebb körben népszerűsíteni a kínálatot, aminek fontos újabb állomása a Kogelbergre tervezett akadálymentes természetvédelmi központ. Ezen túlmenően a tanösvényt rendszeresen használó natúrpark iskolák javaslatait is figyelembe veszik a „természet akadályok nélkül” témájának tudatosítása és szemléletformálás céljából.

Mag. Marlene Hrabanek-Bunyai MA, ügyvezető a Kogelbergre tervezett akadálymentes természetvédelmi központ. Ezen túlmenően a tanösvényt rendszeresen használó natúrpark iskolák javaslatait is figyelembe veszik a „természet akadályok nélkül” témájának tudatosítása és szemléletformálás céljából.

www.rosalia-kogelberg.at

Mag. Marlene Hrabanek-Bunyai MA,
Ügyvezető
Naturpark Rosalia-Kogelberg

Akadálymentes séta madarakkal a lombkoronában

Akadálymentes természeti élmény az erdő felett? Nem tévedés, az Írott-kő-Geschriebenstein Natúrpark osztrák, burgenlandi oldalán mindez valóság, hiszen a kerekesszékes látogatók számára is elérhető egy páratlan lombkorona tanösvény és madártorony. A lombos fák koronái között 20 méteres magasságban kanyargó pallósor tökéletes kirándulócélpontra kisgyermekes családok számára is, a toronyba épített madárkórház ráadásul közvetlenül a rohonci tófürdő mellett található.

HATÁRTALAN TERMÉSZET, EZERÉVES KULTÚRA

Magyarország nyugati és Ausztria keleti szélén 1997-ben létrehozott Írott-kő-Geschriebenstein Natúrpark volt az első határon átnyúló natúrpark a két ország között, mely jelentős természeti értékekkel, történelmi és kulturális örökséggel rendelkező tájegység. Nevét a Kőszegi-hegység

és a Dunántúl, illetve egyben Burgenland legmagasabb csúcsáról (884 méter) kapta. Az alapítás óta eltelt időszakban a magyar-osztrák határ két oldalán párhuzamosan futó összehangolt tevékenységeknek köszönhetően az ökoturisztikai infrastruktúra tekintetében is jelentős fejlesztések valósultak meg.

LOMBKORONATANÖSVÉNY AZ ÓHODÁSZI (ALTHODIS) ERDŐBEN

Az osztrák-magyar határtól 10 km-re található 500 méter hosszú tanösvény mentén számos természeti élmény- és megfigyelőhely került kialakításra. Ezek a képekkel színesített és természetismereti tudást adó állomások információt nyújtanak az itt élő harkályok, denevérek és hollók élőhelyéről, valamint a fák lakóiról, például a különböző zuzmókról, mohákról, hangyákról és bogarokról.

A hallástól kezdve az ízlelésen, a szagláson, a tapintáson át a látásig az althodisi lombkoronatanösvény az ember és a természet együttélése témakörben történő érzéketnyítést tűzte ki célul. Ennek a holisztikus megközelítésnek megfelelően a teljes lom-

koronatanösvény nem csak a kerekesszékesekkel közlekedők és mozgáskorlátozottak számára lett akadálymentesen kialakítva, de minden információs és érzékszervi állomás didaktikusan felkészült a vakok és gyengénlátók fogadására is, számukra életnagyságú fa állatszobrok teszik teljessé az erdő élményét.

A tizenegy, akár 20 méter magas kilátópontból nemcsak Rohonc térségére, hanem a Kőszegi-hegység déli lejtőire, a Vas-hegyre és a Pinka-völgyére is csodálatos panoráma nyílik. Az althodisi lombkoronatanösvény közvetlen közelében található a Gomba tanösvény (Pilzlehrpfad), amely tájékoztatást nyújt a natúrparkban őshonos gombafajokról és azok életkörülményeiről.

MADÁR ÉS GYERMEKÉLMÉNYVILÁG A KÖBÖN

Óhodásztól néhány km-re, a Faludi-völgyben elterülő rohonci fürdő mellett magasodik egy hatalmas madármegfigyelő torony, az ún. 'Vogelvoliere'.

Itt szédítő magasságban szabadon és biztonságban mozoghat az erdő kellős közepén, élvezheted a csodálatos kilátást, miközben füledbe a legkülönfélébb madarak csivitelnek. A 15 méter átmérőjű erdei fa torony akadálymentesített rámpája mintegy 350 méter hosszan kanyarg fel a 22 méter magas panoráma tetőre. Mivel a torony megálmodója és kivitelezője Hubert Reschl (†) maga is kerekesszékes élte mindennapjait, így az akadálymentesítés itt tényleg teljessé válóval valósult meg.

Hubert Reschl, a Lombkorona tanösvény és a Madártorony megálmodója és építetője
BEZIRKSBLÄTTER, MICHAEL STRINI

Lépcsők nélkül, 350 méter rámpán,
a madárvilágon keresztül, 22 méter magasba
NATURPARK GESCHRIEBENSTEIN

A torony belsejében kialakított röpdében különböző madárfajokat figyelhetünk meg utunk során. A madárház olyan sérült madaraknak ad otthont, amelyeknek a vadonban már nem lenne esélyük a túlélésre. Az állatok jólétéről a Bécsi Állatorvosi Egyetem támogatásával gondoskodnak.

A föld szintjén a gyermekeket egy szinten akadálymentesített, a tájékozódásukat elősegítő, és nagy népszerűségnek örvendő labirintus várja.

EGY KÜLÖNLEGES AJÁNLAT ISKOLAI ÉS ÓVODAI CSOPORTOK SZÁMÁRA

A lombkoronatanösvényre és a gyermekélményvilágba történő regisztráció után a natúrpark munkatársai madárhangokat tartalmazó felvételeket küldenek, elősegít-

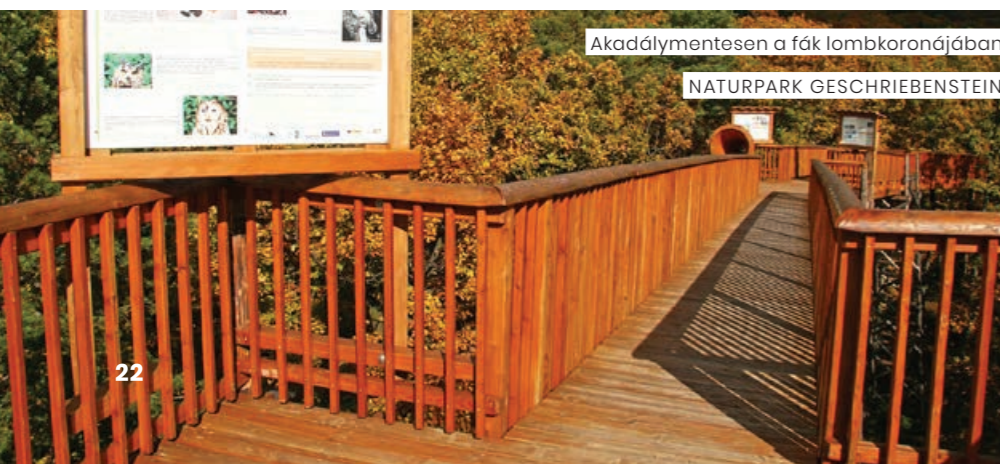
ve a felkészülést és a megfelelő hangulatba kerülést. A parkban tett látogatás után pedig egy kis fát ültetnek el közösen, amelyet később újra és újra meglátogathatnak.

Az Írott-kő-Geschriebenstein Natúrpark a programszervezés terén szorosan együttműködik a Kőszegi-hegység természeti értékeit és a madarak életét hazai oldalon bemutató - az Órségi Nemzeti Park Igazgatóság által létrehozott és üzemeltetett - Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközponttal és Chernel-kerttel is.

www.naturpark-geschriebenstein.at

Kenyeri Engelbert, elnök
Naturparkverein Rechnitz
Írott-kő-Geschriebenstein Natúrpark

Akadálymentesen a fák lombkoronájában
NATURPARK GESCHRIEBENSTEIN

Speciális igényű gyermekek és felnőttek kerékpáros élményszerzése a Fertő–Hanság Nemzeti Parkban

2018 óta speciális, kerekesszékes ellátott kerékpárokat kölcsönöz díjtalanul a Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság azoknak a családoknak, akik speciális igényű gyermekkel közösen, vagy mozgáskorlátozott felnőttként szeretnék túrát tenni a nemzeti park területén.

A nemzeti parknál folyó látogató infrastruktúra fejlesztések tekintetében már régóta fontos szempont, elengedhetetlen alapvetés az akadálymentesség biztosítása. Az infrastrukturális feltételek biztosítása mellett legalább olyan, ha nem még fontosabb a szoftver, vagyis a nemzeti park személyzetének, szakvezetőinknek, ököpedagógusainak a szemléletformálása, érzékenyítése, felkészítésük a fogyatékkal élő személyek, csoportok fogadására. Ezért is állt a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság a PaNaNet projekt keretében az akadálymentes munkacsomag élére, s vállalta annak tevékenységeit, szakmai koordinációját.

Az akadálymentes eszközpark tekintetében speciális kerékpárok beszerzésére került sor 2018-ban. A tíz kerékpárból hét úgy lett kialakítva, hogy az első kerék helyén egy-egy kerekesszék található, amelybe mozgáskorlátozott vagy más speciális igényű gyermek ültethető be. A hátsó ülésen pedig a kísérő felnőtt hagyományos pedálozással kirándulhat, együtt a speciális kerékpárban elől ülő gyermekkel.

További három különleges, kerekesszékes bicikli olyan felnőttek áll rendelkezésére,

aki maga is képes annak kézzel történő hajtására, s így tudja kísérni a családot a túrák alkalmával.

A kerékpárok használata a hagyományos hajtás miatt leginkább a Fertő-táj sík keleti felén, a szikes tavak vidékén a legkönnyebb, úgy a hazai, mint az ausztriai nemzeti parki részeken.

A díjtalanul igénybe vehető speciális kerékpárok a Sarród határában lévő Lászlómajor látogatóközpontban kölcsönözhetőek.

Azért, hogy tervezni lehessen használatukat, az érdeklődőknek előzetes regisztrációra van szükségük. Az info@fhnp.hu e-mail-címen, illetve a 99/371–692-es telefonszámon lehet az igényeket jelezni.

Lászlómajorban lehetőség van hagyományos kerékpárok bérletére is. A kerékpártúrák ideje alatt az autók a látogatóközpont területén parkolhatnak.

www.ferto-hansag.hu

Fertő-Hanság Nemzeti Park

Fersch Attila, igazgatóhelyettes
Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság

Akadálymentes természeti élmény – szakmai tanulmányutak a PaNaNet+ projekt keretében

2021.12.07.

A Dr. Nagy László EGYMI Szakiskola (Kőszeg) csoportja a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Kis-Balaton Látogatóközpontjába (Keszthely, Fenékpuszt) és a Tapolcai-tavasbarlangba látogatott.

Balaton-felvidéki Nemzeti Park

2021.12.14.

A Soproni Kozmutza Flóra EGYMI csoportja a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Kis-Balaton Látogatóközpontjába (Keszthely, Fenékpuszt) és a Kápolnapusztai Bivalyrezervátumba látogatott.

Balaton-felvidéki Nemzeti Park

2021.12.15.

A Mosonmagyaróvári Éltes Mátyás EGYMI 2 csoportja a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság Bemutató Majorságába (Lászlómajor) és a fertődi KalandBirodalomba látogatott.

Fertő-Hanság Nemzeti Park

Madármegfigyelés speciális kerékpárokkal a Hanság-csatorna partján

JOCHEN RIEHL

IMPRESSZUM

A kiadvány a **PaNaNet+** projekt keretében a **Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság** gondozásában készült.
www.interreg-athu.eu/pananetplus

Szerkesztette: **CB Connect Kft.**
9400 Sopron, Deák tér 17. fszt. 2.

Tervezés, layout és nyomdai kivitelezés: **Papírmanufaktúra Kft.**
9400 Sopron, Tárczy-Hornoch Antal u. 12. | www.dpp.hu